
3 1761 06860917 1







ŽIVOT
RUYSBROECKA
PODIVUHODNÉHO



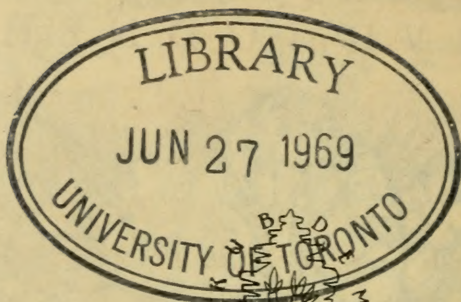
ŽIVOT RUYSBROECKA PODIVUHODNÉHO

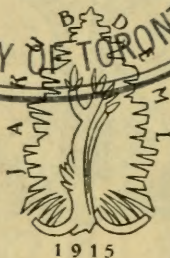


OD VAVŘINCE SURIA



PŘELOŽIL JAKUB DEML


LIBRARY
JUN 27 1969
UNIVERSITY OF TORONTO


1915

PANÍ ALŽBĚTĚ WIESENBERGROVÉ Z RODU ZACHAROVA

Jest sice leden, ale za jitra vídám nad střechami, parky a třídami tohoto města, ba i na obličejích některých velkých lidí světlo, které svou čilostí připomíná mi kmitavé pohyby sýkorky u potoka na pučících vrbách a jakoby už Jaro s kyticí v ruce přicházelo lidem blahopřát. Jistě přichází! Já přece znám pleť sasanek a plícníkův a tech i tvrdé hvězdy orsejův. Není možno, aby daleko byli skřivani! Hlas jednoho z nich slyším z Vaší improvisace, kterou Jste mi loni poslala a vlídně připsala: „Příteli bratře, přijměte toto ex-libris duše mé za jasný svůj výklad Ruysbroecka", rozzářena jsouc myšlénkou, že Bůh jest naším Otcem a všichni

v pravdě zpívající jednou rodinou. Dovolte, milá Přítelkyně, aby tato píseň Vašeho srdce byla navždy preludiem této knížečky, neboť mezi mými čtenáři nynějšími i budoucími jest dosti takových, kteří jako my se spokojují s opatrností holubic, prostotu přenechávajíce hadům.

Modlitba k Nejvyššímu

„Plnohvězdný, do výšin velikých vyvý-
„šen v kruhu oslňujících brillantů Slunci,
„smaragdů, rubínů, topasů třpytivých
„Hvězd, v síti stříbrných paprsků bájůpl-
„né Luny, výš a výše vyvýšen trůníš, ko-
„runo Lásky! Popatř, jak chvěje se duše
„má v blahu, že zrak tvůj mohl by ji pro-
„niknout, a přece vím, že srdce prozařu-
„ješ mocí a proudy svých éthernýchvy-
„slancův, kteříž sdělují nám stíny světel
„tvých tvůrčích, dotýkajíce se tak nejjem-
„nějších strun nejskrytějších hlubin duše,

„zasnoubených s paprsky tvého pře·
„stkvoucího Majestátu.
„Stvořiteli, který tak jsi veliký, dovol, aby
„duše mojí atom vesmírný pod vlivem
„tak spásným tvým klaněl se tobě s vrouc·
„ností a o milost k tobě volati směl.
„Velebo slavená! V prachu se ti kořím a
„v dchnutí duše, majetku to tvého, přijmi
„nejpokornější tak nepatrného kmitu
„zbožné uctění. Tvor tebou stvořený jest
„sice na zemi, avšak duše prchá z uza·
„vření svého v mysli rozpětí, touhy hlas
„ji vábí v nadsvětí k zářným proudům,
„k hvězdám mihotavým, k sluncím roze·
„setým v aurách duhových. Že nejvýše
„tam dlíš, sny hvězdné si šepcí i slunci
„láska v toužení. Kde blaho – blaho, ra·
„dost – radost, láska, nejvyšší láska vane
„vesmírem, tam jsi ty Stvořiteli, který tak
„jsi veliký!



I kdyby nebylo jiných důvodův (jako na př. ten, že v „Tanci Smrti" téměř všechna světla svoje skryl jsem v lesích a roklích svého rodného kraje, aby je viděli jenom ti, jimž byla už dána odvaha trpěti — ó, jak mne milují!), tato Vaše píseň jest mi dostatečným důkazem, že dovedete radostně oceniti texty Ruysbroeckovy, které Maurice Maeterlinck charakterisuje slovy těmito: „Záchvatný let opojeného, slepého a zkrváceného orla nad sněžnými vrcholky." Tomuto obrazu básníka západního dlužno je ovšem rozuměti v našem smyslu slovanském, chci říci, ve smyslu onoho AMEN, jímž svou Ranní Modlitbu uzavírá Otokar Březina:

„I pozdvihne se sen můj s křídly zachy-
„cujícími reflexy věčného jitra a jako gi-
„gantský fantom orla zem ponese v žha-
„vých svých spárech, na dvě strany roz-
„hrne černé oblaky noci a lehne k tvým

„nohám, ó Věčný, a zrak své pýchy na-
„staví pokorně proklání pohledu tvého
„v syčícím výtrysku krve osleplý září"



Pod touto svojí dedikací přál jsem si míti i podpis umělce, jenž tuto knihu vyzdobil svými illuminacemi; p. Slavoboj Tusar laskavě splnil prosbu mou, a posuďtež sama, Drahá Přítelkyně, jak i tentokrát jsme „vyšli ze sebe" dobrou prací, aniž máme sebemenší hanebnou naději, že sklidíme trochu potlesku nebo stříbra od těch svých dobrodinečků, o kterýchž na věky věkův Dobrá Zvěst dí:
„Podobají se dětem, které sedí na námě-
„stí, a jedni na druhé volají, říkajíce: Pí-
„skali jsme vám a neskákali jste; žalostně
„jsme naříkali, a neplakali jste. Nebo při-
„šel Jan Křtitel, nejeda chleba a nepije

„vína, a pravíte: Zlého ducha má. Přišel „Syn člověka, jeda a pije, a pravíte: Aj „člověk žráč a pijan vína, přítel publiká- „nův a hříšníkův. A ospravedlněna jest „moudrost ode všech synů svých (Lukáš, VII) – – – – – – – – – – – – – – –

Jakub Deml Slavoboj Tusar

V Praze, dne 15. ledna 1915

PŘESVATÉHO A PŘESLAVNÉHO OTCE B. JANA RUYSBROECKA

ŽIVOT A ČINY

z četnějších málokteré, jež z věrohodných spisů bylo možno sebrati: a jakkoli podivuhodny a slavny jsou činy ty, přece nikdo nepochybujž, že mnoho jiných, i nad tyto slavnějších, písemně nebylo zaznamenáno, neb aspoň lidskou nepečlivostí někde v temnotách se skrývají. Hlavním tohoto životopisu autorem byl kanovník řeholní, ale jméno své zamlčel a žil něco málo po Ruysbroeckovi, my pak jeho slova poněkud do lepšího slohu jsme převedli:

O JISTÉM ZÁZRAKU, KTERÝ SE S NÍM PŘIHODIL, KDYŽ MU BYLO SOTVA SEDM DNÍ

Kapitola I



Všemohoucí, moudrý a dobrotivý lidského pokolení zakladatel, o němž božské Písmo hlásá, že jest podivuhodným ve Svatých svých, aby nevýslovnou vůči nám projevil lásku a dobrotivost otcovského srdce svého, již od počátku stvoření světa ve všech dobách největšími a nej-

skvělejšími dobrodiními svými pokolení lidské neustával doprovázeti a jak k poznání tak k milování sebe pozývati. Mezi nimiž, nikdo zdravého rozumu nemůže o tom pochybovati, ne na posledním, ať nedím téměř na prvním místě počítati dlužno to, že ve Své moudrosti a dobrotivosti zařídil to tak, aby skoro ustavičně rodili se jistí vynikající a nevšední svatosti buď mužové, buď ženy, jejichž zásluhami a modlitbami svět by byl zachováván: a kdyby právě těchto neměl svět, již dávno pro přílišnou lidí bezbožnost a nesnesitelnou v hřešení nevázanost a bezuzdnou chlípnost, spravedlivým soudem Božím byl by shořel. Nic zajisté tolik nepřekáží Boží spravedlnosti, aby zaslouženými bezbožné postihla tresty, jako především právě Boží dobrota a milosrdenství, potom modlitby a zásluhy Svatých, blažený s Bohem v nebesích život tráví-

cích, a dále modlitby a slzy přátel Božích, dosud v tomto životě smrtelném postavených. Tak tedy i za těchto posledních časův, kdy den ode dne láska vychládá, a neřesti nadmíru bují a se rozmáhají, Bůh sobě vyvolil muže dle srdce svého, téhož, jehož nyní život krátce popsati jsme ustanovili, ctihodného Otce B. Jana Ruysbroecka, v němž tak veliké a tak podivuhodné věci vykonati ráčil, takže nikoli neprávem mezi obzvláštní Světce možno jej počítati. Neb jak od Otců věrohodných, kteří s ním důvěrně žili, sami jsme slyšeli, když byl nemluvňátkem sotva sedmidenním, a chůva jej ve vaničce měla koupati, ničím jiným, leč neobvyklou milostí Boží podpírán, zpříma ve vaničce se postavil; něco podobného čteme takéž o svatém papeži Mikuláši. Tak významný zázrak nemohl býti prost významného tajemství: ba právě, jak potom dotvrdil věci

výsledek, to, zdá se, zřejmě naznačil, že jako, jsa dítětem, proti, ba nad přírody obyčej, božskou mocí postavil se zpříma ve vaničce, tak později, na tutéž spoléhaje moc, že přirozenost překročí a ducha svého vztýčí, aby okem kontemplace patřil na Božství. Jak vznešeně potom to činil, už samojediné spisy jeho nadbytečně každému by mohly dosvědčiti

OPUSTIV MATKU K JISTÉMU CTIHODNÉMU KANOVNÍKOVI SE ODEBRAL

Kapitola II



Dále když dospěl jedenáctého roku svého věku, opustiv tajně matku, která příliš něžně k dítěti svému lnula, z vnuknutí Ducha svatého, jej k věcem vznešeným již tehdy připravujícího, náhodou přišel do domu jistého ctihodného Kanovníka, svého příbuzného. Byl od něho vlídně

přijat a dán do škol, aby se vzdělal ve vědách. Když se jim byl téměř po čtyři roky věnoval, Svatého Benedikta následovav, zbožný hoch se rozhodl, že se oddá a naučí raději moudrosti božské, která navádí bohumile pořádati život a mravy než lidské, která přečasto nadýmá a člověka svádí, aby bažil po poctách, okázalostech a marnostech světských. Ani na tom se neustanovil bez působení Ducha Svatého, jenž v jeho nitru již za prvních let jeho věku chrám sobě předůstojný zbudovati usiloval. A ačkoli sotva první základy Gramatiky byl položil, přece tak velká potom byla mu propůjčena od Boha pronikavost ducha, že nejen Dialektiky a Filosofy, nýbrž i Theology mnohé tou měrou překonal, že pramálo jest takových, kteřížby jeho spisy veškery dokonale mohli pochopiti. Toť zajisté nejzřejmějším může býti důkazem nadpřirozeného osvícení,

jež mu vlilo svrchovanou znalost všeho, čemu po lidsku s prospěchem byl se mohl naučiti, ba též přemnoho věcí takových, jejichžto známost pochází jen přímo od Boha. To se bude zdáti neuvěřitelno těm, kteří buď nevědí, anebo nevěří, jaké divy vykonal Bůh druhdy v dřívějších oněch Svatých svých, jak Prorocích, tak Apoštolech, zajisté nevzdělaných a neučených: o čemž praví Sv. Jan Evangelista: Pomazání jeho naučí vás všemu. Avšak dosti o tom. Mezitím svatý jinoch, podivuhodně prospívaje u Boha i u lidí života svatostí, matce nemohl zůstati nezvěstným. Kteráž, chtějíc ho spatřiti, přišla do Brusselu, ale protože nemohla společně s ním žíti a obcovati, což bylo jejím vroucím přáním, záhy se uchýlila do kláštera jistých řeholnic, doufajíc, že snad takto alespoň někdy naskytne se jí příležitost, s ním se stýkati. Ale když zbožná paní

každodenně novými o svatosti jeho života a pověsti začala se zotavovati zprávami, tehdy již nevzdychala tolik po jeho přítomnosti tělesné, kochajíc se dle ducha přesvatou jeho životosprávou více, nežli by se byla mohla těšiti dle citu tělesného, anebo každodenní s ním rozmluvou. A není divu: neboť Duch Svatý čisté lásky svazky srdce svých věrných přátel spojuje tak, že ačkoli tělem jsou odloučeni, přece duchem a vnitřní jakousi sladkostí mysli jsou sjednoceni

O SMRTI MATKY JEHO, JAK SE MU ČASTĚJI ZJEVILA, AŽ KONEČNĚ O JEHO PRIMICI Z MUK OČISTCOVÝCH BYLA VYSVOBOZENA

Kapitola III



Když potom matka jeho, paní nábožná, ač ne zcela dokonalá, na věčnost se odebrala, neustával zbožný syn každodenními modlitbami u Boha jí napomáhati. A poněvadž v takovém stavu byla ze-

mřela, že pomoci potřebovala, často se mu zjevujíc, žalostným hlasem se doptávala, jak daleko ještě jest do doby té, kdy se stane knězem. Když potom onen nadešel den, kdy sloužiti měl první Mši, sotvaže ji dosloužil, matka se mu zjevila, jej uvědomujíc, že trestu úplně jest sproštěna

VEDL ŽIVOT POKORNÝ A PONÍŽENÝ

Kapitola IV



Když ještě ve světě žil jakožto kněz světský, aby Krista pokorného i sám cestou pokory následoval, a Jemu, pokud by mohl, se připodobnil: tou měrou sebe sama a toho, co náleží světu, byl nedbalým, že téměř všem, kteří přesvatého života jeho neznali, (přátelé Boží jsou totiž skoro vždycky ukryti, a kromě od těch,

kdož jsou jim podobni, nesnadno mohou býti poznáni) zdál se býti ubožákem a hodným opovržení. Bylť zcela tichým, mlčenlivým, zanedbaného zevnějšku, ale zušlechtěných mravův: a protože úsilovně oddával se kontemplaci, davům a lidským pohledům rád se vyhýbal. A tak když jednou, s myslí do věcí nebeských zabranou, kráčel po ulicích Brusselských, a jistí dva světáci chatrný jeho zevnějšek a holubičí prostotu zpozorovali, jeden z nich takto praví: Kéž bych byl obdařen takovou svatostí života jako tento kněz. Na to druhý odpověděl: Já zase, i kdybych zlato celého světa mohl získati, nechtěl bych býti na jeho místě: protože potom neztrávil bych vesele jediného dne. Což když svatý muž náhodou zaslechl, takto mlčky u sebe uvažoval: Ach, málo znáš, jak veliké rozkoše ve svém nitru zakoušejí ti, kdož ochutnali ducha Božího

JAK POTLAČIL V BRUSSE- LU JISTÉ UTAJENÉ BLUDAŘ- STVÍ A PŮVODKYNI JEHO, ŽENU VELIKÉ POVĚSTI, UMLČEL

Kapitola V



Za téže doby, kdy muž Boží jakožto kněz žil ve světě, vystoupila jistá žena, zlořečeného učení původkyně, či propagatorka, o níž si mnozí utvořili tak vysoké mínění,

že se dokonce věřilo, když přistupovala k přijímání ctihodné Svátosti Těla Páně, že kráčí mezi dvěma Serafy. Ta mnoho psávala o duchu svobody a o mrzké lásce pohlavní, ale, plna jsouc ďábla, neostýchala se, nazývati ji Serafickou: a u přívrženců mínění svého, jakoby nové jakési nauky vynálezkyně, velikému účastenství a úctě se těšila. Žele tohoto poblouzení, muž svatý ihned postavil se na odpor bohopusté nauce, a ačkoli byl napadán četnými odpůrci, přece ošemetné spisy této hanebnice plně odhalil. Což by se mohlo zdáti podivným u muže prostého a literárně málo vzdělaného, kdyby nebylo jisto, že zvláštní milostí Ducha Svatého byl osvícen, tou měrou, že blud, jejž veleučení sotva mohli postřehnouti, netoliko postihl, nýbrž i porazil, nic se neobávaje úkladů strany protivné, ani se nedav zvrátiti klamnou a olíčenou na-

ukou. A přece nechybělo takových, kdož měli za to, že tento přesvatý muž do podobného bludu upadl: ale spisy jeho nadbytečně dokazují, jak vůbec dalek byl takovéto pověsti

VE KTERÉ DOBĚ SVÉHO VĚKU ODEBRAL SE DO ZELENÉHO ÚDOLÍ*)

Kapitola VI



Ale když už byl do šedesáti let svého věku ve světě žil a mnohým podivuhodnou života svatostí příklad byl zůstavil, v tom·

---

*) Jest pak Zelené Údolí klášter Kanovníků Řeholních v lese Zonienském nedaleko Brusselu, města Brabantského

to tak pokročilém věku, ačkoli již před tím vrcholu dokonalosti byl dosáhl, a božské kontemplace paprsky podivuhodně byl ozářen, takže ještě ve světě meškaje, několik výborných a slavných knih vydal, přece s několika druhy svými do Zeleného Údolí se odebral, s tím úmyslem a záměrem, aby tam klidněji a bezpečněji božské kontemplaci cele se oddával. Věděltě muž vysoce Bohem osvícený, že čistotě mysli a božské kontemplaci pokojné místo a samota nemálo napomáhají. A tak v tomto Zeleném Údolí po způsobu orla mysl omladiv, tak jasně a otevřeně jal se upírati zrak své intelligence do jasu Slunce věčného, že jen málokdo vrcholu jeho dokonalosti v tomto životě může dosáhnout. Dosvědčují to vydané jím spisy, v nichž lze nalézti mnoho takového, co by i u největších Theologů vynutilo i obdiv i úctu. Jestliže kdo

ještě nestačí, aby tyto věci pochopil, ať věří, i uvidí a porozumí, a (k čemuž přesvatý tento Autor doleji vybízí) ať se věnuje vnitřního člověka nápravě a cvičbě vůle: a tak jednou zaslouží, aby jeho rozum osvícen byl hojně božského světla paprsky

O JISTÉM PŘESVATÉHO ŽIVOTA JANU AFFLIGINIENSKÉM, KLÁŠTERA ZELENÉHO ÚDOLÍ KUCHAŘI

Kapitola VII



Zdá se nám, že vykonáme věc záslužnou, jestliže tu vložíme několik slov o přesvatém muži, Janu Affliginienském. Ačkoli byl laik a sprosťáček, ctihodného Otce B. Jana Ruysbroecka a jeho soudruhy do Zeleného Údolí následoval: tam vyspěl

k takové svatosti života, že by se mohlo zdáti naprosto neuvěřitelným, co o něm zcela dle pravdy se píše. Od samého prvopočátku obrácení svého, jakož i později tolik prý byl na sebe přísným, že ostatní kláštera svého Bratry, mrtvením těla, nočním bděním a mnohými posty daleko předstihl a překonal. Všem, i hostům tam přicházejícím, snažil se býti zcela svědomitým: maje péči nejen o to, aby se občerstvili na těle, ale daleko více dbaje, aby něco spasitelného do jejich vpravil sluchu, čímž dotčeni by se rozehřáli k lásce Boží: takže někdy se i přihodilo, že hojně prolévali slzy, dojati byvše líbezností a účinností jeho slov. Ale na sebe sama jsa přísný, drsným a sprostým odíval se šatstvem, a málokdy, ba nikdy nechtěl živiti se něčím jiným, než drobty po Bratřích: a tak mnohdy, ne bez velkého přemáhání přirozenosti, požil nahnilých vajec, kte-

rých jiní jísti nechtěli. A učinil více jiných věcí, spíše podivovatelných než následovatelných, leda že by někoho utvrdila milost podobná. K spánku se ubírával na dobu kratičkou, a to ještě velmi nerad a pouze bázní unaven: neb se mu zdálo, že ztrácí ten čas, jejž odpočinku věnuje. Proto prý zřídka šel na lože, dokud se nesúčastnil za noci ranních modliteb. A ačkoli četnými vnějšími starostmi a pracemi byl přetížen, přece při tom zachoval vždy takovou srdce i ducha pokojnost a čistotu, že byl pozorlivě zabrán i do díla i do kontemplace, a zaměstnání vnější v nazírání věcí nebeských mu nepřekáželo. Tuto milost zjednal si úporným a ustavičným rozjímáním Umučení Páně. Neb ačkoli všech ctností dýchal vůněmi, přece obzvláštní soustrastí byl proniknut k Ranám Krista Ježíše: jehož také tak dychtivě snažil se následovati šlépějí, že tělem i duchem, dle

jeho vzoru, zcela se vydával Bohu v oběť zápalnou. Tím pak, že si stále připomínal Páně Umučení, dospěl k takové náplni Boží milosti, že často nad sebe do Boha byl vytržen: a zároveň k takovému sebe-poznání a sebepřezírání, an života svého (jak sám myslil) šerednost se svým vzo-rem porovnával, že upřímně se cítil hlu-boko pode všemi tvory. Odtud se stalo, že Bůh všemohoucí, chtěje ho vyzkou-šeti, dal mu zakusiti sedmero přetěžkých a přímo pekelných muk a úzkostí, které byly vskutku tak hrozné, že toho nikdo nepochopí, kdo sám toho nezkusil. Ale abychom se vyhnuli rozvláčnosti, nechce-me jich tuto připomínati. Ještě mnoho jiných divů ráčil vykonati Bůh na tomto zvláště vyvoleném příteli svém, jenže na tomto místě nelze jich příhodně zařaditi. Tak velikého však u Boha dosáhl přátel-ství a důvěrnosti, že mu Bůh zjevil mnoho

tajemství: a jakkoliv byl sprosťáček a beze všeho vzdělání, přece takovou září božské světlo jej zaplavovalo, že vydal i několik knih, plných ducha Božího, a v nich tak čestně připomíná ctihodného muže Bl. Jana Ruysbroecka (an, vytržen v Boha, života a zásluh jeho vznešenost byl postřehl), že téměř nikdo jiný takovými chválami ho nevynáší. Posléze na konci svého života půl roku velmi těžce stonal, přes to však, pokud síly dovolovaly, službu kuchyně řídil, s neobyčejnou trpělivostí snášeje nejen kruté bolesti těla, nýbrž i svého povolání břemena. Uznamenav konečně, že jeho smrt, o níž ho Bůh zpravil, už nadešla, jakkoliv jiným se zdálo, že má ještě dosti síly v těle, požádal, aby mu uděleno bylo Svaté Pomazání, načež třetího dne blaženého ducha Bohu odevzdal, léta Páně 1377 v den Svaté Háty, panny a Mučednice, aby od chvíle té s tím

ustavičně vládl na nebesích, jemuž seč byl a mohl, připodobniti se usiloval na zemi. O jeho podivuhodné svatosti rádi bychom více napsali, ale nechceme čtenáře déle zdržovati

JAK CTIHODNÝ MISTR GERARD VELIKÝ BL. JANA RUYSBROECKA NAVŠTÍVIL PŘIVÁBEN BYV JEHO POVĚSTÍ

Kapitola VIII



Po této krátké vložce o přesvatém muži Janu Kuchaři přejděmež opět k pořadí našeho vypravování. Anať pověst o blahoslaveném Otci Janu Ruysbroeckovi ši-

roko daleko se šířila (neb ho zvelebovaly jak veleslavné spisy, tak převznešený život jeho), přihodilo se, že svaté jeho pověsti přesladký zvuk zaletěl i k sluchu Gerarda Velikého, jenž v Daventrii vedl život zbožný a nadmíru ctnostný. Pročež velikou zahořev touhou, navštíviti ho, a vzav sebou jednoho spoluřeholníka, vydal se na cestu. Jakmile tedy do Zeleného Údolí přišli, Otec Převor Bl. Jan Ruysbroeck, ctihodný už kmet, prorockým zpraven byv duchem, Gerarda Velikého, jejž nikdy před tím neviděl, vlastním jménem pozdravil a velmi laskavě ho přijav, zároveň s jeho druhem do kláštera ho uvedl. A když už několik dní se svatým mužem v důvěrném obcování tam ztrávili, jal se týž Gerard Veliký (byl to muž náramně vzdělaný) s naším přesvatým Otcem zaváděti řeč o některých jeho spisech, řka: Divím se, Otče Převore, že tak vznešené

věci píšeš, když přece sobě a nauce své zjednáváš tím soky a utrhače. To uslyšev, muž přepokorný co nejlaskavěji mu odpověděl: Mistře Gerarde, buď ujištěn a přesvědčen, že nikdy jsem nevložil do svých spisů slova, leč z vnuknutí Ducha Svatého, a za jakési obzvlášní a přesladké přítomnosti Nejsvětější Trojice. Někteří Bratří, doposavád žijící, uvádějí, že tato slova z úst muže svatého na konci jeho života obdrželi jako závěť. Předpověděl také duchem prorockým Gerardu Velikému, že výrokův jeho pravdu, tehdy ještě mu nejasnou, Gerard sám za nedlouho pochopí, ale soudruh jeho nikdy v tomto životě. Poznav tedy svatého muže stálost, Mistr Gerard Veliký, jsa mužem důmyslným a duchovního života ne neznalým, všech spisů jeho od chvíle té nesmírně si vážil a rovněž tak přesvatého Otce neobyčejně ctil: neboť byl seznal, že B. Jan Ruys·

broeck názory o duchovním životě nemálo mu opravil a doplnil, a vlivem svým velmi přispěl k tomu, že moudře a obezřele na sobě je též uskutečňoval. Přece však, když ještě byl u ctihodného Otce v Zeleném Údolí, a za jistých okamžiků zpozoroval na něm neobvyklou v Boha důvěru, vyvěrající nikoli z opovážlivosti, nýbrž z dokonalé a nejhoroucnější lásky, a sálající bázní, pokoušel se někdy, připomínaje mnohé výroky Písem, nahnati mu strachu před Božím soudem a tresty pekelnými. Ale čím více se namáhal vzbuditi v něm něco hrůzy, tím větší muž svatý k Bohu láskou překypoval: a když proud jeho řeči chvíli byl snášel, posléze takto mu odpověděl: Mistře Gerarde, buď ujištěn a přesvědčen, že jsem hotov a odhodlán, strpěti vše, co Pán z vůle své na mne dopustí, ať jest to smrt, nebo život, ba i nesnesitelná muka pekelná.

Neboť nic pro sebe ani utěšenějším, ani lepším, ani zdravějším neuznávám, a nic jiného nežádám, a po ničem jiném netoužím, než aby nejmilostnější Pán, Bůh můj, vždy mne nalézal ochotna a hotova k rozhodnutí vůle Své. Z toho zajisté patrno jest, že svatý náš muž s vůlí Boží nadobro se sjednotil, svých zájmů nesledoval a soukromou lásku dokonale v sobě vykořenil

JAK PODIVUHODNÝM ZPŮSOBEM PSÁVAL SVÉ KNIHY

Kapitola IX



Nesmíme, věru, pominouti mlčením, co Otcové naši uvádějí o tom, jak spisoval B. Ruysbroeck své knihy. Byloť prý jeho obyčejem, (tak vypravují) že když božské milosti jasy znamenal se býti osvícen, samojediný prý do odlehlých úkrytů lesních se odebíral, a tam, co z ducha Boží-

ho mohl vyčerpati, spisoval, a tímto prý způsobem vytvořil všechna svoje díla. A ačkoliv prý mnohdy po kolik týdnův od spisování se zdržel, an znamenal, že milost se na něj neusmívá, potom přece dle obyčeje svého znova se chopiv péra, jakkoliv nechoval v paměti to, co před tím byl napsal a s čím byl přestal, tak hladce a přiléhavě následující spojil s předcházejícím, jakoby v jednom dni, anebo velmi pracně a po dlouhých studiích všechno to byl napsal. Toť patrným důkazem, že vytvořil svá díla, v pravdě medotoká, nikoli svým, nýbrž duchem Božím. Když potom, zatížen jsa stářím, pohodlně sám psáti nemohl, brával s sebou jednoho z bratří, jenž by to, co duch mu byl vnukl, na blánu přenášel. Kdo toto vše, jak se patří, uváží a posoudí, a veškery tohoto muže spisy svědomitě a s pietou prozkoumá (jinak jsem zcela na omylu),

bez rozpaků nabude přesvědčení, že Bůh připustil, aby náš Světec patřil za života svého až i na Jeho Podstatu, ačkoliv se neodvažujeme, o tomto předmětě něco tak hned vymezovati, byť nám důvodů pravděpodobných nikterak nechybělo

O TOM, JAK JEDNOU VIDĚLI HOŘETI STROM, POD NÍMŽ RUYSBROECK SEDĚL

Kapitola X



Jak vznešeným byl kontemplatorem a jak horoucím milovníkem Božím, třebaže hojně dosvědčují to spisy jeho, o kterých jsme se již zmínili, potvrďmež to přece ještě jiným příkladem: Jistého dne, jak obvykle na popud Boží přichvátav do lesa, usedl pod stromem: tam navštívení

Božího zalit sladkostí, vytržením mysli byl zasažen, tak, že nápadně dlouho do kláštera se nevracel. Mezitím Bratří, nepřítomností Převora svého znepokojeni, jali se ho tu a tam horlivě hledati. A když nikde v obvodu kláštera ho nenašli, začali pátrati po oklikách šíropustého háje. Kterýsi pak Bratr, velice s ním důvěrný, úsilovněji pátraje, uviděl opodál strom, jakoby ohněm se všech stran obklopený a ohnivým náspem obehnaný. Potichu tedy se přiblíživ, spatřil, an muž Boží, ještě ne zcela sebe mocen, pod tím stromem sedí, velikou sladkostí Boží vroucností opojený. Z čehož dosti zřejmě vysvítá, jak mocným v nitru žárem ducha a jak velkým jasem vzplál, když vlitou mu záři i celý strom jakoby v plamenech stál

JAK POVĚSTI JEHO ŠÍŘÍCÍ SE VŮNĚ MNOHO A MNOHO A TÉŽ VZNEŠENÝCH MUŽŮV A SLAVNÝCH SPISOVATELŮV K NĚMU PŘIVÁBILA, A MEZI NIMI TAKÉ BL. JANA TAULERA, ZNAMENITÉHO THEOLOGA

Kapitola XI



A protože jak spisy, tak života svatostí pověst jeho i do cizích pronikala krajin,

hrnulo se k němu mnoho obojího pohlaví velmožův a šlechticův, též mnoho doktorův a kněží, kmetův i mladíkův. Těmto všem, též bez přípravy, udílel rady a povzbuzení tak případná a spasitelná, jakoby dávno před tím o jejich příchodu byl zpraven býval. Také mnoho z Vlámska mužů pozoruhodných, a rovněž z Argentiny, Bazileje a jiných, zvláště Porýnských, měst, jsouce žádostivi ho uviděť, k němu chvátali, mužové nevšedního jména a a hodnosti. Mezi těmi jedním z nejpřednějších byl jistý Doktor Theologie, z řádu Dominikánského, jménem Jan Tauler, proslulý jak vzácným vzděláním, tak mimořádnou života svatostí. Ten ctihodného muže Jana Ruysbroecka častěji navštěvuje, choval k němu úctu bezměrnou. Mnoho-li u něho na poznání života vnitřního a kontemplativního získal, dokazují jeho spisy, ve kterých téměř na každé

stránce spatřiti lze místa, převzatá očividně ze ctihodného Ruysbroecka. Neb jakkoliv v Theologii Scholastické (jak ji nazývají) byl obeznalejším než Ruysbroeck, přece v Theologii Mystické a v životě kontemplativním byl hluboko pod ním. Ale ať se tomu nikdo nediví, neboť Tauler oddal se kontemplaci už jako padesátník a nemnoho let potom ještě žil: kdežto Ruysbroeck bezmála od chlapectví onomu životu se věnoval, předcházen jistou zvláštní milostí Ducha Svatého, a v něm až do osmdesátého osmého roku svého věku, den ze dne čině veliké pokroky, setrval.



Také jistá veleurozená žena častěji bosky na dvě míle k našemu svatému muži putovávala. A posléze na tolik v opovržení k světu a v lásce Boží ji utvrdil, že pohrd-

nuvši veškerým bohatstvím a svými statky, odebrala se do Kolína a tam přijala řeholi Svaté Kláry: a jak velice tam pokročila ve cnostech, dodnes mohou dosvědčiti onoho kláštera Jeptišky, s nimiž do posledního dechu statečně a zbožně setrvala. Byla jistá jiná Kristu zaslíbená žena, našeho svatého Otce žačka, která těžkou nemocí těla a nad to velikou trýzní ducha, jakoby byla od Boha opuštěna, sklíčena jsouc, ale ke ctihodnému muži dojíti nemohouc, vroucně si přála, aby k ní přišel. Když konečně se dostavil, tázal se jí, co dělá: a když podotkla, že už nemůže přisluhovati nemocným, a také že ve svém nitru nezakouší ani krapet zbožnosti, zbožný Převor jí odpověděl: Dcero, buď přesvědčena, že nemůžeš Bohu přinésti oběti lepší, než když vůli jeho úplně se svěříš a ve všem se vynasnažíš jemu děkovati se zapřením vůle vlastní.

Těmi slovy ona Paní tak byla nadchnuta, že potom nejen trpělivě, nýbrž ráda jakékoliv útrapy pro lásku Kristovu snášela. Jindy kdysi zavítali k svatému muži dva Klerikové Pařížští, dychtíce uslyšeti něco takového, co by je roznítilo k lásce Boží. Jimžto Ruysbroeck odpověděl zkrátka: Tak svati jste, jak sami chcete. Protože těmto slovům nerozuměli, odešli nikoli bez pohoršení, a za nepřítomnosti muže Božího pobouřeně ostatním Bratřím vypravovali, co od něho uslyšeli. Domnívalit se, že se jim vysmál. Protož Bratři přivedli je zase k Převorovi, pro Boha prosíce, aby smysl svých slov jim vyložil. Jimžto ochotně vyhovuje, praví Klerikům: Což jsem vám neřekl pravdu, rozmilí, že tak svati jste, jak sami chcete? Myslím to takto: Tak veliká zajisté jest vaše svatost, jak veliká jest dobrota vaší vůle. Zvažte tedy dobrotu vůle své a poznáte míru svatosti

své. Tou měrou zajisté každý svatým jest, jakou upřímně lne k dobrotě. Po těchto slovech odcházeli domů nikoli prostředně vzděláni

O TOM, JAK I ZEVNĚJŠÍCH A SPROSTÝCH PRACÍ NAD OSTATNÍ VŽDY RÁD SE CHÁPAL, ABY DAL BRATŘÍM PŘÍKLAD POKORY

Kapitola XII



Ctnost pokory nadmíru muž svatý vždy a všude pěstoval a zachovával: a přes to, že byl svrchovaným a nejvýtečnějším kontemplatorem, a ačkoli by se zdálo, že

kontemplativní život vyžaduje spíše ústraní a klidu, Ruysbroeck ničeho sobě nepřičítaje, aby byl druhým za příklad, nedbaje na svou starobu, ani na obtíž práce, jako nad jiné vystříhal se neřestí a více než druzí pěstoval ctnosti a mnišské exercicie, tak i v pracích tělesných, a ve bděních i postech všechny ostatní snadno předstihoval. Neb když mnohdy s jinými do práce ruční byl zabrán, ačkoliv už stářím a vniterného života úporným zaměstnáním zemdlen a vysílen, přece sprostších a krušnějších pro jeho povahu prací ochotně se podjímal: tak na příkl. kydal hnůj, a jiné i sprostší práce konal. A přes to, že pro svoji prostotu těm, kdož obdělávali zahrady, spíše byl na obtíž než k úlevě, an byliny užitečné zároveň se škodlivými nezřídka vytrhával: nicméně svou při práci houževnatostí a pílí všem Bratřím nevšední podával k následování po-

kory příklad a podnět. Ale i za těchto vnějších prací tolik byl zabrán do vědy a snah života vniterného, že při tom nepociťoval pražádné překážky anebo újmy. Odtud také pro vzdělání Bratří k dílu zevnějšímu vždy s sebou brával růženec, tak aby, zatím co jedna ruka koná práci tělesnou, druhá sloužila vroucnosti duchovní: zůstaviv tím pro všechny příklad, aby nikdy nikdo nebyl zaujat zevnějším dílem tak, že by to, co koná, neuměl dětinnou zbožností ve svém nitru Bohu obětovati. Měl tu milost od Boha svatý náš Otec, že právě tak při hrubé práci jako v tichu samoty, kdykoli chtěl, Božské mohl se věnovati kontemplaci. Proto též Bratřím říkával, že jest mu menším úkolem, když chce, pozvednouti kontemplací ducha svého k Bohu, než zdvihnouti ruku k hlavě

ÚTRPNOST A POSLUŠNOST SVATÉHO MUŽE

Kapitola XIII



Ostatně jak něžným a vlídným a dobrotivým byl tento Kristův služebník a přítel, i dle úsudku všech svých Bratří, jistě může dokázati už samojediná útěcha a veselost, kterou všichni z jeho přítomnosti čerpali. Vyzařovalať z jeho tváře milost Boží, ze slov skromnost, ze skutků zbožnost, z pohybů pokora, a z veškerých konečně

způsobů jeho ctností bezúhonnost a důstojná vážnost. V jídle byl střídmý, v obleku nestrojiv a prost, trpěliv ve všem a vůči všem. Útrpností pak a soucitem tak oplývaly jeho útroby, že ho nebolely jen bědy tvorů rozumem obdařených, nýbrž i té němé tváře, jíž také, kde bylo třeba, a jak jen mohl, pomáhával. Jednou v době zimní, když buď pro tuhý mráz, buď pro spousty sněhu, ptáci trpěli nedostatkem, Bratří, dobře znajíce laskavého Otce dobrotu a soucitnost, říkávali mu takto: Otče, už padá sníh: co si počnou ubozí ptáčkové? Takováto slova nikoliv bez zármutku vyslechnuv, snažil se za vhodné příležitosti, jak mohl, ptáčkům pomoci. Kéž by si to vzali k srdci tak mnozí, kteříž, ačkoli hojně oplývají časnými statky, přece jich nelze přiměti k tomu, aby se prokazovali štědrými a dobrotivými vůči bídným a nuzným, jichž svět jest pln. Když

jedenkráte těžce stonal a velice dychtil po vodě, prosil, aby mu ji podali. Ale Představený kláštera, obávaje se, aby mu tím nápojem neuškodil, a aby se nemoc nerozmohla, nechtěl prosbě jeho vyhověti. Což muž zbožný, ačkoli již přílišnou žízní téměř hynul, a rty se mu rozpukávaly, přece s nejvyšší trpělivostí to snášel, přeje si raději ostříháním trpělivosti a poslušnosti Bohu sebe podávati za oběť, nežli, byť i v tak hrozné trýzni tělesné, povolovati své tužbě. Posléze však přece, an se obával, že mu z toho hrozí smrt, Boží toliko veden bázní, praví pokorně Představenému: Otče, nenapiju-li se vody, neuzdravím se z této choroby. Na ta slova Představený pln úzkosti a strachu poručil mu vody podati: a jakmile se jí napil, v téže hodině počal se zotavovati. Byl obdařen také tou zvláštní milostí, že každému dle jeho potřeby, i bez předběžné úvahy,

uměl nejlépe poraditi: a přesto, že mnohdy s jinými až do nočních Modliteb řeč o Bohu a věcech spasitelných, pohnut jsa láskou ke Kristu a k Bratřím, prodlužoval, přece tím nikdo z nich k nočnímu bdění v chóru nebyl ochablejším, ba právě naopak všichni se tím cítili i mnohem čilejšími a zdatnějšími. Nepudilať jich k takovýmto besedám a rozhovorům ani marnivost, ani látka nedosti přiměřená, nýbrž jedině láska Kristova a potřeba nebo prospěch Bratří

O TOM, JAK HO ĎÁBEL TÝRAL, A JAK SE MU ZJEVIL PÁN JEŽÍŠ SE SVOU MATKOU A SE VŠEMI SVATÝMI

Kapitola XIV



Vida pak nepřítel pekelný podivuhodnou muže tohoto svatost, a jak mnoho duší pro Boha získává svým slovem, spisy, příkladem, zásluhami a modlitbami, prudkou bolestí a ostny závisti podrážděn, po-

kusil se všelijak ho obtěžovati a týrati: i zjevoval se mu častěji v podobě ropuchy, neb kteréhokoliv hnusného zvířete, snaže se nahnati mu strachu, jak svým důvěrníkům muž svatý sám vypravoval. A když titéž Bratří na něm vyzvídali, zdali má strach, když zloduch se před ním ukáže: odpověděl, že se ho pranic nebojí: někdy však přece prý ho bolí, že tak neblahý a Bohem nenáviděný netvor tak blízko k němu přistupuje. Někdy také už napřed cítě, že přijde, prostředky duchovními proti němu se ozbrojil. Kdysi jistí ve zbožnosti ochablí Bratří, proti obyčeji až do té doby v onom klášteře zachovávanému, naléhavě žádali, aby jisté Služby zádušní, jež se konávaly odděleně, konaly se sloučeně a jednoho dne. Kteroužto žádost (bezpochyby příliš jsa zahloubán do věcí božských) méně uváživ a prozkoumav, muž svatý dovolil, aby se ony Služ-

by odbývaly najednou. Ale protože Bůh na svých přátelích nic nepropustí bez pomsty, vytrpěl pro to od ďáblů mnoho předhůzek a výsměchu, ačkoli muž svatý byl dal ono povolení nikoli svou vůlí, nýbrž z jakési nepředloženosti. Z toho ať vidí, jaký počet Bohu vydají, kdož denně a také mnohem těžších poklesků beze vší bázně napáchati se neostýchají: a ať nepochybují, jestliže muž bezvinný a spravedlivý tolik od ďáblů zakusil pro vinu nikoli dobrovolnou, nýbrž méně ozřejměnou, že oni své dobrovolné viny jedenkráte odpykají tresty nejděsnějšími. Avšak jak takovéhoto těžkého často muž svatý od zlého ducha zakoušel týrání, tak na druhé straně dostávalo se mu od Boha útěch a navštívení, jakých málokdo okusil. Neb i Pán Ježíš často ho navštívil a nadobyčejných milosti své darů mu uštědřil. Zvláště pak jednou s přesvatou svojí Mat-

kou a se všemi Svatými přišel ho důvěrně navštívit: a kromě nevýslovné, kterouž ho tehdy obdařil, duchovní útěchy a radosti, ještě takto ho oslovil, řka: Ty jsi milý můj syn, v němž se mi dobře zalíbilo. A nejsladším ho svíraje objetím, dí k Matce a Svatým přístojícím: Ejhle, dítko moje vyvolené. Z čehož mysl zbožná zajisté může uzavírati, jak veliké u Boha byl zásluhy, když sám Bůh vydal mu takové svědectví. Jaképak při tom jak tenkrát, tak za jiných podobných zjevení s Pánem Ježíšem měl rozmluvy, jaká od něho seznal tajemství, jakých se mu dostalo zasvěcení a odhalení, jakými byl obdařen milosti a ctností dary, každý sám může vyrozuměti, ačkoliv i spisy jeho na několika místech zřejmě to prozrazují

O TOM, JAK DENNĚ SLOUŽÍVAL MŠI, A JAK VELIKÁ S TÉ STRÁNKY BYLA JEHO ZBOŽNOST

Kapitola XV



Ve svých knihách, jež vydal, rád a často připomíná onu lásku a ono dobrodiní, že Bůh Všemohoucí sebe nám celého zanechal ve ctihodné Svátosti. Nelze tedy býti na rozpacích o tom, že planul ob·

zvláštní zbožností a láskou k této nejvelebnější Svátosti. Proto také téměř až do poslední doby svého života, ačkoli již byl překročil sedm a osmdesátý rok svého věku, nikdy prý neopomenul sloužiti Mši, leč dohnán k tomu buď nepřízní choroby, nebo nějakou značnou překážkou. Jedenkráte, když byl ve svatém Canonu, podivuhodný pocítil milosti příval, tak, že všecek na duchu se rozplynuv, již skoro smyslů pozbýval, a sil k vykonání oné Služby potřebných přirozenost odpírala. Poděsila tato věc ministranta, jenž ovšem nevěděl, že se to nepřihodilo tak přirozenou ochablostí sil, jako přílišnou záplavou božských darův: jak i jindy se to stávalo svatému muži při službách Božích. Na konci svého života, když už, an se mu pro přílišné stáří kalil zrak, sotva hostie obraz rozeznával, a někdy tak ji pozdvihoval, že nohama vzhůru, hla-

vou dolů směřovala, přece se svrchovaně vroucí zbožností Mešní oběť konati neustával. I přihodilo se, že opět jednou z Božího navštívení podobně na celém těle pozbyl vlády, a tou měrou, že ministrant už zcela jistě čekal jeho smrt. A vskutku takovou tehdy božské lásky opojen byl slastí, že kdyby ho božská milost nebyla zachovala, byl by pravděpodobně u samého oltáře ducha vydechl. Ale hned, jak bylo po Službě mešní, ministrant jeho oznámil ten případ Představenému, jenž muži svatému, z obavy před nebezpečím, Mši sloužiti zapověděl. Jemužto muž zbožný pravil: Prosím, Otče, pro tuto příčinu nezbraňuj mi celebrovati. Neb ona mdloba, jež se zdá býti důsledkem mé staroby, vyplývá spíše z Boží milosti přítomné úsluhy, kterouž i tentokrát Pán můj Ježíš Kristus mne obdařiv, přesladce nad to mne oslovil, řka: Ty jsi

můj, a já jsem tvůj. Kdykoli pak muž Boží, oběť mešní konaje, s obvyklou zbožností životodárná požíval tajemství, podivuhodným jakýmsi a neobyčejným způsobem božský Duch s jeho duchem tak se spojoval, že jakmile přijal nejsvětější Tělo, hned maje ústa zavřená a nic nehýbaje rty, tak navenek klidným se zdál, jakoby byl ničeho nepřijal. Neb ani, jak jest zvykem, Svátost nežvýkal, ani zuby neb jazykem nerozmělňoval, ani slinou nevlhčil: nýbrž okamžitě Způsoby spolkl, a v zápětí na to, přisluhujícímu nejvyššímu Duchu jeho duch všecek hbitě běže vstříc, zároveň s ním, nikterak mezitím člověkem zevnějším se nezabývaje, jako nevěsta podepřená o milého svého, k Otci duchů vystupoval. Což když jistý bratr, velice s ním důvěrný, nejednou zpozoroval, vyzvídal na něm, jakže tak rychle ctihodnou Těla Páně Svátost může přijati.

Jemuž prostě takto odvětil: Nejdražší Bratře, Pán ve svých sluzích působí tak, jak se mu uzdálo

O TOM, ŽE NAPŘED VĚDĚL KDY ZEMŘE, A O JEHO SMRTI

Kapitola XVI



Když byl dosáhl osmdesátého osmého roku svého věku, takovým už stářím zatížen, začal znenáhla pozbývati sil. A protože od matky své viděním den a dobu smrti své dávno byl předzvěděl, s náramnou zbožností na smrt sobě velevítanou se připravil. Chovajíť svatí mužové smrt

v toužebnosti a život v trpělivosti. Vědí zajisté, že nemají zde města trvalého, nýbrž budoucího že hledají: vědí, že ve vyhnanství život tráví a že mají Otce v nebesích. A jakkoli byl už zcela blízek smrti, přece pro mysli bezpečnost a svědomí čistotu jevilo se na něm tolik ducha veselosti a čilosti, že by ho nikdo nemohl usvědčiti z nezřízeného strachu nebo z trapných úzkostí: ale jakoby vskutku na sobě všem dosvědčoval, že si přeje býti rozpojen a a býti s Kristem. Opravdu z nejžíznivějších hlubin nitra vzdychaje, tato nebo podobná slova opakoval: Žíznila duše má k Bohu, zdroji živému: Kdy přijdu a objevím se před tváří Boha mého? A opětně: Jako touží jelen k pramenům vod, tak touží duše má k tobě, Bože. Byltě již toliknáct let Kristu sloužil, a tolikéž též od něho v životě tomto byl častěji zakusil milosti a důvěrnosti, že se mohl nadíti jen toho nejlepšího

od Krista, a proto nemohl nehárati touhou po tom, aby naň patřil a ho požíval. Jsa tedy jist, že za krátko zemře, pokorně prosil, aby ho přenesli z ložnice Představeného, kde nějaký čas byl ležel, do společné zdravovny Bratří, kterou jinak nazývají nemocnicí. Tam horečkou těžce se rozstonav a sužován také bolestmi břišními, když už téměř patnácte dní na lůžku ležel, posléze před Bratřími, kteří u něho stáli a se modlili: zbožně a něžně Pánu je odporoučeje, zdráv na mysli a s tváří zářící, bez obvyklých smrti příznakův, libě a s náramnou radostí ducha nebe hodného vydechl, roku od Kristova Narození 1381, druhého prosince, když už byl v osmdesátém osmém roce života a bezmála čtyřiašedesát let knězem. Pochovali pak ho Bratří s tou uctivou zbožností, jaká mu příslušela: a třebaže za něho konali, co se obyčejně prokazuje Zemřelým,

to jest náležité obřady pohřební, přece doufali, že spíše on pomáhá jim u Boha přímluvou svou

O TOM, JAK HNED TU NOC PO SVÉ SMRTI KOMUSI ZJEVIL SE OSLAVENÝ A O JISTÉM ZÁZRAKU JEHO OSTATKŮV

Kapitola XVII



An ještě na lůžku spočíval, přišel ho navštívit Děkan Diestenský, lékař velezkušený, a s mužem Božím nadmíru důvěrně spřátelený. Ten když po jeho smrti v

noci s Bratřími u jeho těla bděl, lehkým byv zachvácen spánkem, spatřil, jak svatý Převor, oděn jsa do kněžských rouch, přistupuje k oltáři s takovou nádherou a slávou, že nikomu nemohl dosti vypověděti a vylíčiti, co byl viděl. Kterýmžto viděním chtěl projeviti zároveň i svou vůči němu lásku, i obzvláštní milost, kterou míval, slouže Mši. Také jistá řeholnice, trápená prudkým bolením zubů, když dlouho a mnoho byla marně užívala pomoci lékařův a ranhojičův, posléze přílišnou bolestí jsouc téměř bez sebe, došla k své sestře, spoluřeholnici, jež u sebe zub svatého Otce Ruysbroecka uchovávala jakožto Reliquii, a vyložila jí své trápení. Ona však z vnuknutí Božího takto ihned jí odvětila: Mě kdyby, sestro, taková nemoc soužila, zub, který u mne jest, ctihodného Otce Převora Zeleného Údolí, na své zuby zbožně bych přiložila, v té na-

ději, že jeho zásluhami může mne uzdraviti. Uposlechla a pokorně zub přiloživši, ihned pocítila, že bolest popouští: a krátce na to ozdravěla docela

O TOM, ŽE TĚLO JEHO KDYŽ SKORO UŽ PĚT LET POD ZEMÍ LEŽELO, NAŠLI NEPORUŠENÉ A ZACHOVALÉ A O JEHO PŘENEŠENÍ

Kapitola XVIII



Myslím, že zde dlužno připojiti jednu pamětihodnost: když totiž jeho tělo skoro už pět let pod zemí leželo, přece po takové době tak zachovalým a neporušeným

je nalezli, a rovněž tak šaty a roucha, v nichž po způsobu kněží byl pochován, že po žádné stránce nebyla shledána ani dost málo červy poškozena nebo napadena, vyjma toliko špičku nosu, která se zdála slabě porušenou. Z té příčiny na rozkaz Biskupa Kameracenského, jenž tehdy tam byl, tělo jeho ctihodné, byvši vyzdviženo z hrobu, v ochoze klášterním po tři dni bylo vystaveno, aby tak veliký Všemohoucího Boha zázrak, kdožkoli by chtěli, mohli viděti. Taková pak vůně z téhož svatého vycházela těla, jakoby právě bylo napuštěno drahým kořením. Této věci přisvědčují nejen onoho kláštera Bratří, nýbrž i přemnoho kněží světských a laiků věrohodných, kteří ono tělo na své oči tehdy viděli a líbali, a od kterých jsem to já slyšel. Načež po třídenní totéž tělo ctihodné do jiného hrobu v Chrámě slavně bylo přeneseno na roz-

kaz téhož Biskupa Kameracenského, s náramnými poctami a za nemalého účastenství lidu: kdež odpočívá k onomu až dni, kdy na rozkaz jednoho a pravého Boha budouc vzkříšeno, spojí se se svou přeblaženou duší, s Kristem na nebesích šťastně, jakož pevně a zbožně doufáme, kralující, a toho, jejž nanejvýš v tomto životě milovala, požívající Všemohoucího Boha, jemuž jest veškera chvála a čest po nekonečné věků věky. Amen

BLAŽENÉHO JANA RUYSBROECKA NĚKTERÉ SPISY

PODSTATA CELÉHO ŽIVOTA DUCHOVNÍHO



K tomu, abychom dosáhli dokonalé Božské lásky, která dle Apoštola jest cílem zákona, neznám cesty ani kratší, ani rovnější, ani bezpečnější nad pravou Pokoru, které nás učí Kristus Ježíš, an praví: Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pokoj duším svým. Pokora přivádí duši znamenitý poklad a dar výborný, totiž ten, že úplně

zahání bol srdce a těžkosti a trápení a staví člověka do pravého a trvalého pokoje: a k tomuto pokoji vskutku nikdy nelze dojíti jinak, leč Pokorou. A nerozpakuji se tvrditi, že nikdy nikdo těžce nenesl bolest nebo soužení, aby nepostrádal pravé Pokory. Neboť trýzeň a bol pocházejí z pýchy. Kdyby byl Lucifer býval pokorným, nikdy by se byl nepromĕnil v ďábla: příčinou jeho pádu byla jedině jeho pýcha. Naproti tomu nejblahoslavenější Rodička Boží Panna Maria, protože dokonale byla pokorna, nikdy žádnou, ani nejnepatrnější vinou, se neposkvrnila. A vskutku, ten, kdo by byl nadán dokonalou pokorou, nikdy žádného hříchu by nepřipouštěl, a Bůh mohl by v něm uskutečňovati vůli svou bez jakékoli překážky. Odtud na jednom místě takto praví S. Augustin: Kdyby se mne někdo otázal, kdo jest ze všech nejlepším, odpověděl

bych: Nejpokornější. A kdyby se stokráte ptal, jen to bych odpovídal. Proto bude prospěšno, znáti mravy a jednání pravého Pokorného, to jest, jak si ve všem počíná. Předně tedy od sebe sama začínaje, vlastní nehodnost a ubohost a svou nicotu, to jest, jak jest ničím, hluboce uznává: že totiž hříchy svými nehodným se učinil veškeré milosti a dobrodiní Božích: a veškerých oněch trestův, útiskův a trampot, kterými Bůh a všichni tvorové ho stíhati mohou, hodným a vinným se stal. Zcela nehodným se vyznává toho, že ho Bůh stvořil, a za ona dobrodiní, že Bůh jej občerstvuje a zachovává, neustává pokorně děkovati. Cokoliv na darech a dobrech, cokoliv obdržel od Boha na milostech, toho všeho že si nikterak nezasloužil, vyznává. A proto sebe sama a vůbec všechno Bohu Všemohoucímu v oběť přináší ku Jeho cti, jakožto věci, jež vyplynuly pouze

z Jeho nejdobrotivějšího milosrdenství. Ani se nevynáší pro jakýkoli Boží dar nebo milost: ať jest to vědění, nebo moudrost, statečnost, krása, bohatství, či cokoliv jiného, nýbrž přesvědčen jest, že jest nehoden všech darů Božích a že se mu jich dostalo jenom z Boží dobroty. Pevně tudíž budu tvrditi, že v člověku takovémto žádnému daru a činnosti Boží nic se nestaví do cesty, a že proto Bůh na vrchol dokonalosti ho povznáší. Neb kdykoli vidí se Bohu působiti v něm, vždy jest k tomu ochoten a uchystán, snášeje Boha, jsa povolným a poslušným Bohu a jakoby součinným nástrojem Jeho milosti. K tomu nehodným se vyznává každého místa, které buď sedě, buď stoje, anebo leže zaujímá. Neb ničeho sobě nepřičítá, leč to, co má ze sebe samého, totiž hříchy a mnohonásobné viny a nedostatky své. A ačkoli mnoho sebou pohrdá a velmi se po-

nižuje, přece se mu zdá, že ničeho nevykonal anebo jen maličko. Ať tedy jí, nebo pije, neb cokoliv jiného činí, volí a oblibuje si místo nejhorší v domě, nejposlednější při stole, nejmenší díl pokrmu a nápoje, a zkrátka ve všem, čeho jest mu třeba, přeje si, aby mu připadl podíl nejmenší a nejchatrnější: a co jiní nechali netknuto, neb co se druhým protiví, on si béře vesele, a nezdá se mu to býti příliš málo, ba dokonce i toho za nehodna se považuje, a z té duše cítí, že si toho ani nezasloužil, ani nemůže od Boha zasloužiti. Konečně ve všech věcech žije beze stesku a bez bolesti. Neboť ví, že přijímá vše z rukou Božích: a tak na žádného tvora si nenaříká, i když jiní hrubě a nespravedlivě s ním nakladají; ba kdyby ho i pobuřovali, vyháněli, mrskali, bodali a posléze i usmrcovali, nikdy by nemyslil, že se mu stalo bezpráví, a nijak pro to neb pro ji-

nou věc nikoho by neobviňoval, takže i samu smrt bez bolesti by podstupoval. Neboť všechno, jak bylo řečeno, přijímá z rukou Páně, jsa jist, cokoli z Jeho dopuštění se mu přihodí, to že jest pro něho i nejlepší, i nejprospěšnější. Bůh každému udílí jen to, co by mu bylo nejlepším: a to jest tak jisto, jako že Bůh žije. V této ctnosti pokoře jako v nejpevnějším základě stálým cvikem jsa upevněn, aby tím dokonaleji v oné lásce, kterou Boha ze všech sil pro Něho samého a bližního jako sebe milujeme, takovýto duchovní člověk mohl vzrůstati, bedlivě a snažně pozorovati se bude ve svém nitru a mlčky naslouchati, co by v něm mluvil Pán. Všeho též zaneprázdnění a rozptýlenosti se vystříhaje, s Bohem v jednotě odpočívati bude: smysly své uzavře veškeré nečinnosti a marnosti, a k Bohu se modle a jej vzývaje, jeho přítomnosti nade vše nejlí-

beznější vždy a všude bude požívati. Ustavičně bude v sobě doma a bude se snažiti o pravdu srdce a o mír svědomí. Bude tichý a pokorný srdcem a v celém životě a obcování svém bude božským. Všechno z rukou Božích přijímaje, bude chváliti Boha ve všech jeho dílech, jemu děkovati a úctu prokazovati s úmyslem čistým. Vždy bude naplněn jakýmsi pokorným vůči Bohu sebezáporem, a netoliko Bohu, nýbrž i všem tvorům bude se podrobovati. Kromě toho živou jakousi úvahou jednak Boží dobrotu a dokonalost, jednak vlastní svou maličkost a nedokonalost nazíraje, nad Boží nezměrnou vůči sobě láskou a věrností a nad svým proti tomu k Bohu nevděkem a nevěrností bude v ustavičném úžasu a podivu, považuje sebe ze všech lidí za nejnepatrnějšího. Vlastního soudu a marné samolibosti a veškeré špatnosti povahy své snažně se bude vy-

stříhati: ničeho si nepřičítaje leč to, co má ze sebe samého. Stále jaksi novou bude nastupovati cestu, to jest v nových ctnostech a v nové se bude cvičiti pravdě. A nikdy neustane ohnivými tužbami a ustavičnými vzdechy o to prositi Boha, aby mu bylo popřáno, s ním láskou úžeji býti spojenu, v jednom duchu více a více sjednocenu, jemu býti připodobněnu a jemu se líbiti. Ve slovech bude střídmý a šetrný, ale svatostí života mnohomluvný, a bude si přáti, aby byl opuštěn a opovržen ode všech. Nepatrné hříchy jeho mnoho mu vážiti budou, a nejmenší provinění nebude považovati za lehká. Takovou měrou bude o sebe pečovati, že nedopustí, aby se kdy ve své duši připravil o přítomnost boží, a smrtelníci všichni příkladem jeho povzbuzováni budou k lepšímu. Veškerá díla svá konati bude co nejdokonaleji: cokoliv může dosáhnouti rozumem, to-

mu učiní zadost. V tomto životě vědomě nepřipustí ničeho, čeho by po tomto životě mohl litovati. V ustavičných protivenstvích bude trpěliv až do konce, a jakkoli stále nucen jest, býti mnohonásobně rozptýlen a mnohými věcmi zaměstnán, vždy přece na duchu bude usebrán. Míti nebo chtíti v tomto životě něco vlastního, k tomu nikdy nedá svého souhlasu, a nikdy nebude ve věcech činiti rozdílu anebo si z nich vybírati. Ničeho v sobě nepřipustí kromě Boha, nic jiného tudíž nehodlaje pěstovati v duši své, leč Boha. Vystříhati bude se pilně a se vzdalovati od lidí všechněch, a uchová se nahým neboli svobodným a prázdným ode všech obrazů, vtisklých do jeho nitra věcmi zevnějšími, a rovněž pečovati bude, aby byl nezávislým a volným oproti všem nahodilostem s kterékoliv strany, aby tak nebeského Otce svého vlivy do duše své bez

ustání mohl přijímati. Často v životě a vzoru Pána a Spasitele našeho jako v zrcadle nejjasnějším bude na sebe nazírati a se cvičiti: uvažuje při tom, kterak jest mu podoben či nepodoben, a všem smrtelníkům na sobě samém dobrého života poskytne příklad. Ve všech slovech svých pravdivým a v obcování zbožným a vážným bude. Počátek, neboli původ svůj, z něhož vzešel, stále bude nazírati a ze všech sil se vynasnaží, aby se do něho vrátil. Konečně čím jest, kde jest, odkud přišel, kam padl, kam brzo bude povolán, co by měl konati a z jaké příčiny všechno by měl konati, k tomu ostře přihlížeje, ve ctnosti a pravdě až do posledního dechu neohroženě setrvá. Toť jest bez odporu nejkratší, nejpřímější a vskutku nejbezpečnější cesta k tomu, abychom snáze dosáhli božské lásky, života duchovního a všech ctností v míře dokonalé. Amen.

JANA RUYSBROECKA UČITELE BOŽSKÉHO A NEJVZNEŠENĚJŠÍHO KONTEMPLATORA DVĚ PÍSNĚ VELENÁBOŽNÉ

Píseň první



Věru, jest mi se proč radovati nad čas v lásce, třebaže svět toho strpěti nemůže, a hrubci o tom ponětí nemají. Těmto-li se svěřím se svým jásotem, o mou čest

mne olupují. Lépe jest, abych to prozatím strpěl, jsemť sobě vědom, že nad časy trvám, a to mne plní veselím, jaké jest neznámo davům. Neb budeme-li chtíti zpytovati nitro své, snadno vypozorujem, že tyto trampoty jsou naší mzdou. Kdokoli pravdu poznati a proniknouti ždá, tomu jest se odebrati v nitro své a žíti nad smysly: anoť poznání jasné z nejhlubšího nitra vychází: a šťastni ti, kterým se to zdařilo: nikdo tak lehko se jim nevyrovná. Již jsem vyšel ze všeho. Podstata má tolik na statky jest bohata, že mne nikdo nezvábí. Druhdy, kdy bídně polapen a v tenatech držán jsem byl, tak mne svět pod mocí měl, že ani dost málo bez obtíží nemohl jsem se hnout: tou měrou do věcí pomíjivých a nicotných jsem zabředl. Avšak nyní jsem volným od těch pout: toť jest, čeho jsem dlouho hledal, oč tolik jsem usiloval: a již se cítím svoboden: pročež

svaté se oddám prázdni: hrubcům a tupcům výhost dám, jejich vlastním míněním je zanechám, ať se jimi klamou a vyvracejí. Kde od veškeré věčnosti dle božské Ideje stojím, tam na věky žíti budu. Bůh Všemohoucí, jenž sebe sama celého nám zanechal, láska jestiť nezměrná, a světlo při něm jest. Kdokoli vstoupí do sebe, ten ani lásky, ani bolu světa necítí, a nenalézá, leč čistou podstatu, jíž není cesty, ani míry, nýbrž bytím věčným jest. Cokoliv buďto se čte, anebo píše, toho-li druhu to jest, navždy potrvá, a samo v sobě naprosto jest svobodno. Věřte mi, synové, nic tomu není případkem: co sám v sobě kdo poznává a zakouší, z toho právem a zásluhou může se radovati

Píseň druhá

Kdo řádně pravdu pronikl a v nitru prodlévati zná, takže ni láskou, ani bolem

žádné věci dojat nebývá, ten často v sobě předobře se má, a ode vší jest chráněn choroby, neb smysly zevnější se vzhůru pnou. O jaký to příval radostí, Boha požívat! Dle převznešené lásky rad vším mimotným já prošel tak, že duch můj zcela svoboden, a všechněch vazeb prost. Pročež lásky účinky vynáším chválami, neb láska umí ze všeliké nouze vyvádět, a z cizích věcí ducha vysvléká, a duši taví, takže roztéká. A koho, při sám Bůh, kdy omrzelost jala z jejích cest? Ó podstato věčná, ty všechny vesměs síly duše pohýbáš: jakmile však ducha do svých samot odvádíš, tu tichne všechen kon, a v tomto pokojném a mlčícím požívání jasný jest osvěcován pohled, a to dle převznešeného podstaty rázu. Ó žel, že vůbec kdy odtud obracíme se ven. Tam totiž prameme míry neznalého průzrační vyvěrají potokové, z kterýchžto kdokolvěk pije, bez

omrzelosti a beze strachu žije. Aniž on to byl vyvolil, proto duch jeho zůstává naprosto svoboden. Věci kdysi vzdálené staly se mu zcela blízkými: a nepozoruje se ničeho, co by mu bylo podobno; v tom právě pozůstává náplň radosti. Častěji nejlépe v nitru má, kdo takto cestami lásky se ubírá. Slyšíš slova tajemná, kde všemu se rozumí v jednom: jen abychom tam už byli, kéž Bůh dá: neb požívání Jeho, když jest přítomen, nesmírného skýtá veselí, a působí, že srdce láskou taje a se rozplývá. Ó jak spásonosno jest a slastno, na to vzpomenout

UČITELE BOŽSKÉHO BL. JANA RUYSBROECKA MODLITBA



Zapřísahám tě, nejdobrotivější Bože, tvým nesmírným milosrdenstvím, abys mi dal tebe milovati celým srdcem nade vše, a veškery lidi, a všechny stavy, jak duchovní, tak světské, přátele i nepřátele tak jako sebe. Dejž mi, abych všechny lidi ctil a nikoho nikdy nesoudil a nikým nepohrdal: Ale abych raději toužil ode

všech býti opovrhován a snižován, a nikdy se nesnažil líbiti se lidem, nýbrž jen tobě, o Pane, a abych se nerozpakoval, ani nestrachoval nelíbiti se nikomu vyjma tobě: a abych ve všech věcech tvou nade vše čest a nejlíbeznější vůli tvou, ne cosi jiného, vykonávati si přál. Mimo to prosím, nejmilostivější Pane, udělížmi, abych sebe anebo činy své nepřeceňoval, nýbrž abych o tebe a o přesvaté zásluhy tvé zcela se opíral, a na ně především naději svou a důvěru skládal, a nicméně nikdy toho, co mi přísluší, konati neopomíjel. K tomu zraň, prosím, srdce mé láskou svou, a osvoboď mne od veškeré lásky soukromé a porušené a klamné, a dejž mi poznati a cítiti lásku, milosrdenství, moudrost a všemohoucnost svou, jakož i mou vlastní nicotu a moji nevěrnost. Prosím také, o nejsladší Pane, nedopouštěj, abych zapomínal na smrt a Umučení tvé, nýbrž

aby v nich byl pro mne obzvláštní odpočinek a přístup k Božství, a abych všechny síly své ve tvých Ranách a ve smrti ztrávil tvé. Tak mocnou rovněž, nejmilostivější Pane, obdařiž mne láskou, abych všechno pro tebe i učiniti i opustiti schopen byl, aby každá práce k vůli tobě byla mi snadnou, a aby všichni smrtelníci a veškerá jejich útěcha, a všechno, co lahodí přirozenosti mé, aby mně tak zhořklo a se zprotivělo, jak nyní mi příjemno jest: a abych právě tak rád jich postrádal, jak bolestně jich dosud zbaven jsem. Nad to prosím, nejdobrotivější Pane, abys mne ve všech, jak v řeholníků, tak v laiků srdcích vyhladil, a abys veškerého člověka a všechny mimotné představy v mém srdci vyhladil: a žádné trýzně, žádného kříže, nebo bolu mne neušetřil, když by se tobě líbilo, a mně pomáhalo u tebe, a v každém soužení a trápení, které na mne dopustíš, a

které se mi přihodí snad od lidí, dejž, abych uměl poznávati a vyznávati se vinníkem a abych sebou pohrdal. Prosím nicméně, o nejlíbeznější Pane, abys smrti a Ran svých zásluhami a Sebou celým nebeskému Otci svému za všechny, jež jsem kdy připustil, hříchy mé dostiučinil, a týmiž zásluhami veškeru nedbalost a nedostatky moje doplnil. Uděl mi též, abych nejistou smrti hodinu, a strašného a hrozného soudu tvého spravedlivost, jakož i nedbalost a krátkost života svého, a tresty nejtěžší a věčné, bezbožným a hříšníkům uchystané, před očima míti a před nimi třásti se uměl. Konečně, nejslitovnější Pane, dej mi, abych nikdy ani pokoje, ani potěšení nehledal a nenacházel, leč v tobě, a abys ty byl příčinou a smyslem veškerých činů mých. Amen

LIST JANA RUYSBROECKA DOKTORA BOŽSKÉHO A NEJVZNEŠENĚJŠÍHO KONTEMPLATORA, PSANÝ SESTŘE MARKÉTĚ DE MEERBEKA, JEPTIŠCE U S. KLÁRY V MĚSTĚ BRUSSELU



Pozdravuji tě, ač sama-li o to dbáš. Kdokoli miluje Boha, veškeré úcty hoden jest. Budeš-li chtíti pravé lásce se oddávati a

o ni se přičiňovati, třeba jest, abys vystavila se veškerému bolu neboli trápení, a zřekla se nezřízené potěchy: a takto láska naučí tě veškeré pravdě, a silou Páně, co se jí příčí, zažene a porazí. Jestiť láska všech ctností kořenem a ovocem. Účinkem pak výkonů lásky jest: odmítati, opouštěti, v opovržení a nenávisti míti vše, cokoliv časno a pomíjivo jest, dle toho, zdali to ctnostem a lásky výkonům přináší buď prostředek, anebo překážku. Toť života tvého ústavou, toť kánon jest, jejž až k smrti zachovávati jsi slíbila, a proto zachovávati jsi vázána a povinna. Důtklivě tedy ti připomínám a tě vybízím, abys se z lásky zapírala, a svobodně rukám Páně se vydávala, a s veškerou péčí a uctivostí sloužila Bohu, jejž miluješ, tělem i duší, ze všech sil a veškerou schopností svou, a tak i ty jej v lásce budeš držeti s tou úctou, jíž k němu máš, i s druhé strany on s tou,

kterou tě bude provázeti přízní, v lásce tě bude chovati. Potom, věru, nikdo tě nebude moci od něho odloučiti, nebo s ním rozdvojiti, neb nějakou překážku mezi tebe a jej nastavovati. Ve všech cvičeních svých a ve všem, co z lásky buďto konáš, anebo pomíjíš, nikoli potěchu, nikoli mzdu, aniž cokoliv jiného, leč jeho samého vyhledávej a se domáhej. Náležej mu zcela, naprosto se mu odevzdej, a pravou v duchu svém nalezneš svobodu, kteráž jest: nad všechna cvičení ctností láskou s ním býti spojenu; a jeho duch svědectví vydávati bude duchu tvému, že od věčnosti vyvolenou jsi dcerou a dědičkou Boží: a tehdáž pocítíš, že vyzdvižena jsi Bohem nad sebe samu a nade všechny věci, a že on chce býti zvláštně tvým. Na což mu odpovíš, že navzájem ty chceš býti zvláštně jeho, a na místě pode všemi tvory nejníže položeném: a zúplna se zapři

do jeho nejsvobodnější vůle, ve svém konání, v nekonání, v útrap snášení, jakkoliv se mu uzdá, tak aby život tvůj nad tebe pozdvižen byl ve věčnou svobodu, žádnému panství nepodléhající: a zároveň v tebe pohřížen a stlačen v pokornou odevzdanost bezednou: a též v neobsáhlou rozšířen lásku, všechno prostupující, a posléze rozvinut ve věčné Boží chvále, nemaje nikdy míti konce. Sebou se neobírej, aniž chtěj věděti neb zkoumati, co Bůh s tebou hodlá učinit, nýbrž jemu zcela se odevzdávej. Když Bůh tě vynáší a tobě srdce dodává, ty se ponižuj a pokořuj. Takto totiž, když Archandělem Gabrielem bylo přineseno nejblahoslavenější a ustavičné Panně Marii poselství, že bude Matkou Boží, odpověděla: Ejhle, děvka Páně. Rovněž i Kristus, ačkoli duše jeho se Slovem věčným byla spojena a on byl Bůh a člověk, celého světa slu-

hou se učinil a všem chtěl býti podroben, aniž jest někomu zvláštním, nýbrž společným pro všechny, kdožkoli si ho přejí. Tak i ty, jeho-li býti, a ne svojí chceš, jak jsi slíbila, společnou budiž jednomu každému v jeho potřebách, ne však někomu výhradně: tím se stane, že nemírným zármutkem tě nepobouří, přítel-li umře, nebo tebou pohrdnuv, či od tebe upustiv, jiného si zvolí. Minulého léta, když jsem byl ve vašem klášteře, pozoroval jsem, že jest ti smutno: i myslil jsem si, že buď od Boha, aneb od zvláštního nějakého přítele, k němuž chováš nejvíce důvěry, byla jsi opuštěna, anebo že tě souží pokušení, která z venku i uvnitř snad všemožně tě skličují. Proto jsem ti toto napsal. Jestliže totiž přeješ si zachovati duchovní svobodu a pravý mezi tebou a Bohem lásky cvik, a míti sebe v moci, srdcem svobodným celá se Bohu dávejž, a neza-

vazuj a nepoutej se k nikomu, kdo by tě od něho mohl odváděti, anebo na němž sama s láskou a potěšením či příchylností bys lpěla, anebo kdo by k tobě lnul, ať jest to tvůj zpovědník, či kdokoliv jiný, za zdmi nebo ve zdech kláštera tvého usazený. Neznámť dnes nebezpečnějšího moru, u všech téměř příslušníků veškerých mnišských řádů se rozlézajícího, jako ten, že bezmála všichni o to se přičiňují a vynasnažují, aby každý z nich měli nějakou oporu, na níž by spočívali. Jeden druhého k sobě vábí a druží, a mezi sebou těmito slovy v jakousi smlouvu vcházejí: Buď mi věrným, a uvidíš, že i já budu k tobě takovým. Prokazuj mi dobrodiní, já totéž budu ti činiti. Všechno mé budiž tvým, a tvoje mojím. Nikdo ať nás nerozloučí, nýbrž jeden druhého pevně se držme, a nikdo nebude moci nám ublížiti. Navzájem ve všeliké potřebě jak

ve smrti tak v životě si pomáhejme. Avšak tato smlouva a toto zaměstnání není pevno, anyť kořeny toho netkví v Bohu. A ačkoliv možno snad provozovati to bez hříchu smrtelného, přece neděje se to bez mnohých a to závažných hříchů všedních. Neboť takoví, kolikrát se jim zamane, zrána i navečer se scházeti a rozprávky zapřádati dychtí, a nesnesou, aby byli varováni. Jestliže někdo jim něco vytýká, za nepřítele jej považují: i když by jiným zavdávali pohoršení, ani za mák na to nedbají, protože ducha svého od těch věcí nechtějí odtrhnout. Takže nutnonutně jak na dobrých mravech, tak na všelikých ctnostech stále víc a více uvnitř i zevnitř jim ubývá, a oni v nich ochabují. Neb kdo k sobě láká a nekale poutá jiného kohokoliv, jejž by měl raději k Bohu propouštěti a přiváděti, ten jest zkaženým a podvodným a Boha protivníkem. A kdo buď

v lidech, buď v jiných vratkých a pomíjivých věcech na výhodu, zisk, aneb požitek se kasá a číhá, ten ve všelikém ctnosti druhu a způsobu příčí se Svatým a jest jim nepodoben. Z té příčiny Jan, Křtitel Páně, otce, matku, otcovo kněžství, jež mu právem mělo připadnout, pocty a bohatství světa zanechav a opustiv, na poušť se uchýlil, aby stvořením nebyl vábem, ačkoli v lůně mateřském byl posvěcen. Avšak ani on sám žádného k sobě nelákal, nýbrž jak učedníky své, tak tvory všechny odesílal a přiváděl k Bohu; sám však k Němu nepřistoupil, obávaje se svého citu a toužebnosti, aby po stránce smyslové přespříliš nebyl jat a nepřilnul ke Kristovu člověčenství, a tak v čistém a volném ducha svého k Bohu vystupování aby mu něco nebylo na závadu, anebo aby nebyl ochromován nějakou utkvělou představou. Rovněž i lidského

pokolení Spasitel, živého Boha Syn, nikoho k sobě nevábil a nelákal, nýbrž Svým vlastním příkladem učedníky Své a tvorstvo všechno k nebeskému Otci Svému řídil. Ale při tom všechněm Ho milujícím jevil se tak ušlechtilým, spanilým a milostným, že se nemohli zdržeti, aby při pohledu na Něj nerozplývali se příchylností a láskou: a tak se stávalo, že z přejasného Jeho člověčenství tou měrou na duchu tučněli a tolika obrazy byli zaplněni, že v duchu nikterak nemohli se povznésti ku kontemplaci Jeho převýsostného Božství. Pročež sám praví učedníkům svým: Jest vám prospěšno, abych šel k Otci. Neboť neodejdu-li, Utěšitel nepřijde k vám. Všimni si, prosím, toho, že tito svatí Apoštolové, které Pán z veškerého pokolení lidského byl povolal a vyvolil, dokud Kristus ve smrtelném u nich dlel těle, nezpůsobilými a neschopnými

byli ku přijetí Ducha Svatého, aniť z oné smyslné lásky, jíž k Jeho nejcennějšímu člověčenství byli jati, představy a prostředky čili překážky si tvořili. Později však, když, vytrpěv smrt, znovaoživlý vstal do slávy své a nade všechna nebesa vstoupil oslaven, všechno přitáhl k Sobě. Dalť Ducha svého všem věrným svým, kteříž se z lásky zapírají a Jemu žijí, kteříž neřestem odumírají a žijí ctnostem, kteříž světem opovrhují a mu vale dávají, a veškeré lásce pozemské vypověděvše, Boha a Pána svého do Jeho království s láskou následují. Kteřížto vskutku život vedou nebeský: anť Kristus v nich žije, Bůh a člověk: a tak se stává, že i obrazy obdařeni jsou, i též obrazů prosti. Jsouť obdařeni, neboli pomalováni obrazy života a Umučení Pána Ježíše, a všech ctností. V duchu však svém ode všech věcí a jejich spodob naprosto svobodni, nazi a prázdni: a právě

proto v božskou přetvořeni jsou jasnost: a tak i vycházeti, i vcházeti mohou, a živné vezdy nacházeti pastvy, neboli stravu výživnou. Vycházejíť, člověčenství Kristova obrazy pomalováni, k dobrým mravům, ke cvičením svatým, k pěstění všech ctností. Vcházejí pak s téhož Pána Ježíše duchem bez obrazů do Božství, a tam věčnou nalézají a v držení mají pravdu, statky nesčíslné a nevyčerpatelné, a požitek a rozkoš daleko větší, nežli by stačili pochopiti nebo pojmouti. Takže s hora sytě jsou osvěcováni, a z dola řádně opevněni a chráněni, a pravou lásky přirozenost nalezli. Milujíť jak sebe samy, tak všechny tvory v Bohu, k Bohu, a pro Boha. Milují, řku, sebe v Bohu, aniť v Kristu se Svatými všemi láskou jedno jsou s Bohem, věčnou obejmuti blažeností, což Kristus na zřeteli měl, když pravil k Otci svému: Chci, aby byli jedno, jakož i my jed-

no jsme, totiž lásky sjednoceností. Milují též sebe a tvory všechny k Bohu, to jest, že s Kristem a se všemi Svatými spojeni, stojí před obličejem Boha, věčnou mu poctu a chválu ustavičnou veškerou schopností svých sil vzdávajíce. Milují konečně jak sebe samy, tak věci stvořené všechny pro Boha: ania i sobě samým odumřeli, i všechnu vůli vlastní do Božské nejdobrolíbeznější přelili vůle: takže i jednajíce, i trpíce, i opomíjejíce, jedné jsou s Bohem vůle: a tím jak od sebe samých, tak ode všeho jiného, co se jim buď v čase, nebo ve věčnosti může přihoditi, naprosto svobodni jsou a uvolněni: a takto pravého jak vůči Bohu, tak vůči sobě, a vůči smrtelníkům všem pokoje došli. Milujíť (jak jsem pravil) sebe a tvory všechny pro Boha, to jest, že v pravé lásce, v dobrých mravech a ve všelikých ctnostech Bohu poslušně poddáni jsou. Takovíto

lidé, věru, jsou dokonalí, podobni Apoštolům a Svatým všem. V klášteřích, v kobkách a ve všech života řeholního stavech nalézti lze převážnou většinu jiných, kteří k této svatosti nikterak nenáležejí. Toho pak druhu jsou, kdož sebe nemilují ani v Bohu, ani k Bohu, ani pro Boha, nýbrž jak v sobě, tak ve věcech pozemských útěchy, výhod, poct a výsad vyhledávají, po nich pasou, za nimi se honí a po přednosti a vládě nad jinými baží. Oblibujíť si v sobě samých a se domnívají, že veškeré cti jsou hodni. Když něco dělají, anebo něčemu vyhnou, když něco vymyslí, anebo něco ustanoví a zařídí, ať jest to cokoliv, vždy si myslí, že nikdo jiný by toho nemohl udělati řádněji. Jsouť přesvědčeni, že nad všechny ty, mezi kterými prodlévají, jsou mnohem moudřejšími a dovednějšími. Což jest příčinou, že nikdo jich nemůže poučovati, říditi čili vy-

chovávati, anebo jim něco vytýkati, aby u nich docílil sebemenší nápravy: protože povahou svojí jsou tupí, pitomí a pyšní. Jiné však bedlivě a přesně pozorují, sledují, posuzují a peskují. Neznajíť sebe samých: vlastní své vůli a mrzoutskému pedantství příliš oddáni jsou. Cokoliv dělají, od čehokoliv upouštějí, rozumem to dotvrditi, rozumem to uhájiti usilují, aby se zdálo, že jejich názor po každé stránce jest správný. Tím se stává, že nikdo nemůže odporovati jejich úsudku neb mínění, a oni si namlouvají, či sobě lichotí, že jiné přesvědčují. Tak velmi totiž svou vůli a úsudek svůj milují, že nikomu srdečně se nepodvolují, kdo by chtěl něco jiného než oni. Povahy též pyšné jsou a ještě nezvítězili nad sebou. Nikdo při nich nemůže žíti důvěrně, nikdo s nimi nemůže obcovati, leda ten, kdo se umí přetvařovati, jim pochlebovati, vyhovovati a službičkovati.

Kdokoliv jim odporuje, anebo jest jejich sokem, na toho nevraží, a jak slovy, tak chováním a způsoby jej znehodnocují a pohrdavě odbývají. V jídle, v pití, v obleku a v těla pěstění a ve všem, co se jich týká, jsou útlocitni, změkčili a starostlivi. Z přátel, z příbuzných, z věcí pozemských, nejinak než jako lidé světští, hned se rmoutí, hned se veselí. Sem a tam jimi zmítá a je zaměstnává péče, strach, úzkost a starostlivost o všechno, co se jim přihoditi může buďto v čase, nebo na věčnosti. Sebe arciť vůči jiným považují za věrné, za to však, dle jejich mínění, jim nikdo nepřeje, jim nikdo není věrným. Ve všech protivenstvích jsou nedůtklivi, netrpělivi a postrádají pokoje. A protože ani dost málo sobě neodumřeli a v každém ohledu naprosto rozkázněni jsou a neodříkavi, Bůh jest jim nadobro cizincem a neznámým. Když pak nějací dva z tohoto

těsta lidé blíže se spřátelí a k sobě přilnou, nikdo jich nemůže rozdvojit. Spíše všechny jiné smrtelníky by urazili a popudili, nežli by jeden druhého slovem, či skutkem se dotkli: a tak jeden na druhém visí, tolik jakoby se spikli, že bylo-li druhému buď něco milého, buď něco mrzutého způsobeno, jakoby se to dělalo oběma. A když se na něčem ustanovují a něco zamýšlejí, co však vykonati nejsou s to, na venek tak se tváří a cosi takového na sobě vystavují, že se zdá, jakoby byli přáteli: a tímto způsobem jiné k sobě přibírají, lákají a připojují, a tak nějaké množství ve spolek se jich spikne, aby na to, čeho chtějí dosáhnout, neb co hodlají vykonati, byli silnější. Jakmile však tato organisace přijde ve známost u jiných, i ti s druhé strany ve spolek se spiknou: a tímto způsobem vzájemná klášterníků láska se ruší a ubíjí. Neboť co jedna strana schvaluje,

to druhá zavrhuje, takže potom na obou stranách vznikají hněv, závist, slov i skutků nesouhlas, hany, spory, hádky, udavačství, nevraživosti, nelibosti, mrzutosti, podlosti, zmatky a různice: i nelze pochybovati, že těmito věcmi z kláštera se stává království ďáblovo. Poněvadž totiž žádná strana nechce druhou strpěti nebo snésti, důsledkem jest, že na obou stranách vládnou zlí duchové. Sotvaže někdo s té neb oné strany o někoho z druhé strany i dost lehce zavadí, zároveň všichni téže partaje do jednoho vzkypí: neboť po způsobu netopýrů, za jasného světla špatně vidoucích, vespolek jsou sloučeni. A poněvadž všichni za sobě rovné se považují, jedni druhým ani ustupovati, ani navzájem snášeti se nechtějí, nýbrž jeden druhého utlačovati, jeden nad druhým vrchu dosíci hledí. Kteříž pak mezi nimi silami předčí, ti za nejlepší považováni

býti chtějí. Toto všecko zajisté nic nezadá snahám a úsilí světa, já řku, tohoto světa, který všem smrtelníkům morovou jedovatinu nabízí a k pití podává. Nuže, již popatři a pohleď, jak případně tento ničemný a převrácený druh lidí přirovnává se onomu koukolu, o němž Pán v Evangeliu praví, že nepřítel ho nasel do Boží pšenice, to jest, mezi lidi dobré, po celém okrsku zemském rozptýlené. Chceť Pán, aby zlí zároveň s dobrými rozrůstali, tak aby dobří od zlých nátisky, sužováním a potupou byli cvičeni: tak zajisté láska zapouští kořeny, se utvrzuje a upevňuje až k smrti. Potom však vyšle Pán svoje žence, to jest ďábly, aby sebrali koukol a svázali jej ve snopky k spálení ohněm neuhasitelným. Sám pak s Anděly svými sebere pšenici svou, to jest lidi zbožné, a odveze do stodoly slávy své. Kterážto slova, anať slovy Páně jsou, právem mě-

la by křivditelům a nešlechetníkům nahnati strachu. Právem, řku, měli by se takovíto propadati studem a chvěti se strachem před spravedlností Boha a Andělův Svatých Jeho, a nejvíce před Pánem naším Ježíšem Kristem, Jenž v hodině smrti nad dobrými i zlými vynese ortel; i řekne zlým: Amen, pravím vám, neznám vás. Neb jakkoliv krásné nesete nádoby, ale není v nich lásky olej, prázdny jsou. Odejděte ode mne, proklatci, do ohně věčného, kterýž připraven jest ďáblu a andělům jeho: Tamť bude pláč očí a skřípění zubů: tam věčnou budou stiženi hanbou: tam slýchati budou ďábly řvoucí a strašlivé zvuky vydávající: tam moudrost světská v hloupost a zuřivost se obrátí: tam od ďáblů budou polykáni a zase vyvrhováni, a trýzně a tresty jejich ustavičně budou se obnovovati. Jako rozežhaveného kovu jiskry vzhůru a dolů v pla-

menech Tartaru budou poskakovati: síra a smůla budou jejich pokrmem, a nikdy se nebudou míti dobře. Věř mi, cokoliv o mukách pekelných říci možno, přirovnáno k samé věci pravdě, méně jest než jedna kapka oproti všem mořím. A přece všechny tresty Tartaru jsou maličkostí a jakoby ničím proti tomu, že zatracenci na věky budou zbaveni a na věky budou postrádati vidění Boha. Toto tedy tobě a družkám tvým, ba i lidem všem, kteří slyšeti a poučiti se hodlají, kterak by měli vystříhati se hříchův a žíti Bohu, napsati jsem chtěl. A teď, prosím, na to, co hodlám říci, bedlivý pozor dej. Chceš-li žíti Bohu, zachovávej řeholi, kterou jsi sobě zvolila, zachovávej kánon a konstituce čili stanovy řádu svého, a všechny dobré obyčeje, zvláště pak zákon a přikázání Boží. Budiž tichou, pokornou, trpělivou, a poddanou Bohu, představeným a všem,

s nimiž žiješ, a to v pravé lásce. Budiž prostou, nevinnou a srdce svobodného, nahého, pohotového a obrazu prázdného, a dá tobě Bůh moudrost svou. Vztyč srdce a ducha svého nad věci pozemské všechny a v nebeských budeš moci prodlévati. Zcela se odevzdávej a oddávej Bohu svému a tak budeš způsobilou, abys přijala ducha jeho. Miluj a ždej jednoho a jediného Pána Boha svého, a ničeho mimo něj a mimo jeho zálibu nepřijímej. Věrnou, vlídnou, laskavou a přejícnou se prokazuj a prospěti se vynasnažuj jednomu každému, kdo touží po tvé pomoci: a tak budeš na ctnosti bohatou. O nějaké zvláštní přátelství u nikoho se neucházej, aniž chovej tužby po něčem pozemském: a tak se stane, že, utrpěvši křivdu, nebudeš se rmoutiti. Miluj samotu, dbej čistoty svědomí a buď Bohu milá a příjemná. Dokud jsi zdráva, neoddávej se tupé prázdni a

lelkování, nýbrž Kůr horlivě navštěvujíc, věnuj se zpěvu, četbě, chvále a díkůčinění, a tím Andělům budeš podobna. Ale zdá se mi, že již dosti jsem toho napsal. Jestliže žíti Bohu jsi sobě ustanovila, dobře jsi na tom. Zapřísahám tě, spokojuj se jedině Bohem, a nebudeš-li kromě Něho po ničem jiném bažiti, žádná věc nebude ti moci způsobiti zármutek. Prosme nyní Pána Boha našeho, aby tak nás k Sobě obrátil, aby se nám dostalo Jeho posily a pomoci, a abychom v Něm ustavičně zůstávali, skrze Pána našeho Ježíše Krista, jeho Syna, život a korunu naši, a byli uznáni hodnými, po všechnu věčnost v království na výsostech, jež oplývá radostmi nikdy neukončitelnými, vládnouti a k jeho obyvatelům a rodině připsánu a připočtenu býti, Amen

DEKRET, JÍMŽ SE POTVRZUJE KULT OD NEPAMĚTNÉ DOBY PROKAZOVANÝ CTIHODNÉMU SLUHOVI BOŽÍMU JANU RUYSBROECKOVI, ŘEHOLNÍMU KANOVNÍKU, NAZÝVANÉMU BLAHOSLAVENÝM

Ctihodný Jan Ruysbroeck, nazvaný tak dle své rodné vesnice Van-Reusbroeck poblíže Halle v Brabantu, spatřil světlo světa roku 1293. Jsa ještě chlapcem, opustil dům otcovský i vlast a odebral se do Brusselu, kdež u kněze, jenž byl jeho pokrevním příbuzným, studiím se věnoval. Zbožností obzvláštní a života bezúhonností tak se stkvěl, že bylo na něm patrno, že Bohem a božskými věcmi nadobro jest

zaujat. Postupem let a studií byl uznán hodným, aby povýšen byl na kněžství. Vypravuje se ta podivuhodná událost, že téhož dne, kdy obětoval první Mši, matka již dříve zemřelá Janu se zjevila a oznámila, že na prosby synovy z plamenů očistcových jest vysvobozena. Zbožný a učený kněz jak slovem tak spisy Církve Kristovy nauku s evangelickými radami učil a kázal, a ji proti bludům tehdy se rozmáhajícím, zvláště proti kacířství Svobodnějších duchů, již Koncilem Viennským zavrženému, rázně obhajoval. Mezitím svatá hnutí v lidech pěstuje a rozněcuje, aby se přičiňovali dobrými skutky své povolání a vyvolení si zajistiti; a aby, toto činíce, nehřešili. Jsa vášnivým milovníkem samoty, na pustinu, jíž bylo jméno Údolí Zelené, v končinách arcidiecése Mechlinské, se uchýlil. Tam soudruhy mu byli Jan Hinkart a P. Franko ze Studené

Hory, kanovníci. S nimi život trávě v chudobě a prostotě, klášter zbudoval, a zároveň ustavil kongregaci Windesimenskou Kanovníků řeholních S. Augustina, sám stav se prvním jejím Převorem generálním. V samotě stálé modlitbě a kontemplaci se oddával, zvláště u stromu, jenž několikrát pro jeho vroucnost byl viděn ohnivým a paprskujícím. Proto právem nazývá ho Ctihodný Kardinál Bellarmin mužem božské kontemplaci nejoddanějším, a Diviš Kartusianský podivuhodným mužem a od Boha pomazaným. Jeho spisy podivuhodně dosvědčují, s jakou zbožností, s jakým svatým zápalem sebe i jiné rozněcoval k uvažování Božích dobrodiní, ku klanění se Nejsvětější Svátosti a k uctívání a následování Bohorodičky Panny. Proto o Ruysbroeckovi neváhal Grotius napsati, že nepamatuje ani světějšího v životě, ani zbožnějšího ve spisech. A Bla-

žený Petr Kanisius ve svém martyrologiu mezi Svatými a Blahoslavenými uvádí též B. Jana Ruysbroecka. Vypravuje se, že Jan pro svou vynikající svatost i Boha i Bohorodičky Panny zjeveními vícekrát byl občerstven, posléze smrtelnou a nezhojitelnou nemocí zachvácen, let a zásluh pln, toho, jejž sám byl předpověděl, dne, druhého prosince roku 1381 do nebeské vlasti povzletěl. Pověst svatosti, kteréž Sluha Boží ještě za živa si získal, po jeho smrti a průběhem času tak velice se rozmohla, že o ní v církevní Kurii Mechlinské roku 1624 proces informační byl zahájen, po němž, když byla před tím ustavena Komise, následovalo Apoštolské vyšetřování, roku 1626 zavedené, kteréžto processy jsou uschovány ve Vatikánském archivu svaté Kongregace Ritův. Roku pak 1786 dne 27 května v posvátných Ritů Kongregaci řádné, na naléhání ka-

planů kollegiátního chrámu Brusselského, SS. Michalu a Gudule zasvěceného, jednalo se o slavení svátku s Hodinkami a Mší k poctě Ctihodného Sluhy Božího Ruysbroecka, Blahoslaveným nazývaného, na návrh Jeho Eminence Kardinála Boschiho, Většího Poenitenciáře. Protože však řečené processy nestačily ke schválení kultu veřejného, církevního a stálého, s pověstí svatosti Ctihod. Sluhovi Božímu prokazovaného, neboli pro případ vyjmutý dekrety sv. pam. Papeže Urbana VIII, táž svatá Kongregace odepsala: Rozšiř, a vyslechnut budiž svaté víry Promotor, splnomocňujíc k opětnému předložení této záležitosti s nálezy téhož Promotora a s odpověďmi Advokáta. Nemohloť se o svátku s Hodinkami a Mší jednati, dokud by před tím zmíněný kult nebyl řádně přezkoumán. Ale pravda jest, že hlavně pro příčiny vnější, k nimž dlužno

počítati jednak nespravedlivé a násilné zrušení kláštera Zeleného Údolí Císařem Josefem II, jednak svatokrádežné rozmetání ostatků Ctihod. Sluhy Božího bezbožnými vojenskými rotami Republiky Francouzské, i kult poněkud újmy utrpěl, i započaté vyšetřování, na dlouhou dobu byvši přerušeno, umlklo. Protože však ve šťastný téhož šetření výsledek neochvějně doufal Postulator pře bl. pam. Torquatos Armellini z Tovaryšstva Ježíšova obnovení téže pře od Apoštolské Stolice žádal a obdržel roku 1890, jenže v onom stavu a rozsahu, v němž tato pře byla v letech 1625 – 1634, kdy byly uveřejněny dekrety Papeže Urbana VIII. I vydány byly listy remissoriální a kompulsoriální k processu Apoštolskému s tím podotknutím, aby v církevní Kurii Mechlinské o řečeném kultu neboli o případu vyjmutém byly pořízeny důkazy buď z dokladů svěd-

kův, neb ze vhodných dokumentův autentických. Když tato processuelní akta byla vyhotovena a do Říma svaté Kongregaci Ritův odeslána a platnými uznána, na naléhání nynějšího Postulatora pře Nejdůst. P. Kamilla Beccariho z Tovaryšstva Ježíšova, a když byly též předneseny pokorné prosby Jeho Em. Nejdůst. Pána Kardinála Desiderata Merciera, Arcibiskupa Mechlinského, a D. P. faráře od sv. Klimenta, kde obzvláštní kult k Ctihod. Ruysbroecku kvete, a též kléru i lidu Brusselského, ba celé arcidiecése, Jeho Eminence Nejdůst. Pán Kardinál Šebestián Martinelli, téže pře Navrhovatel a Referent, v řádném shromáždění svaté Kongregace Ritův, svolav níže naznačeného dne do Vatikánu schůzi, následující pochybnost k diskussi předložil: má-li výrok Nejdůst. soudce, subdelegovaného Jeho Eminencí Nejdůst. Pánem Kardinálem Arcibisku-

pem Mechlinským, o veřejném kultu církevním od nepamětné doby prokazovaném Ctihod. Sluhovi Božímu, čili o případě vyjmutém dekrety Papeže Urbana VIII, býti potvrzen v případě a za účelem, o nějž běží. A Jejich Eminence Nejdůst. Otcové, jimž svěřeno jest bdíti nad posvátnými Obřady, po referátě téhož Nejdůst. Navrhovatele, vyslechnuvše též slovo a spis N. O. P. Alexandra Verde, svaté víry Promotora, věc bedlivě uváživše, usnesli se odpověděti: vzhledem ke všemu jest jisto, že se jedná o případ vyjmutý. Dne 1. prosince 1908



Když o tom všem Jeho Svatosti Našemu Papeži Piu X. podepsaný Kardinál, svaté Kongregace Ritů Představený, zprávu po-

dal, Jeho Svatost odpověď téhož posvátného Sboru schválil a potvrdil, dne 9. téhož měsíce a roku

L † S S. Kard. Cretoni, Prefekt

† D. Panici, Arcibisk. Laodicen., Sekretář

SEZNAM A STRUČNÝ ROZBOR SPISŮ RUYSBROECKOVÝCH

Ruysbroeck Podivuhodný napsal tato díla: I. Podstata celého života duchovního, II. Zrcadlo spásy věčné, III. Výklad (komentář) Svatostánku Mojžíšova, v kterémžto díle vysvětluje Ruysbroeck také mnoho tajemstev druhé, třetí i čtvrté knihy Mojžíšovy, IV. Traktát o jistých obzvláštních ctnostech, V. O víře a o soudu, VI. O čtveru pokušeních, VII. O sedmi strážích, VIII. O sedmi stupních Lásky, IX. Okrasy duchovních svateb (knihy tři), X. Dokonalost synů Božích, XI. Království milenců Božích, XII. Pravá kontemplace, XIII. Sedmero listův, XIV. Dvé písní duchovních, XV. Samuel, neboli kniha o vyšší kontemplaci, vlastně autoapologie Ruysbroeckova, XVI. Modlitba

VPODSTATĚ ŽIVOTA DUCHOVNÍHO Ruysbroeck s podivuhodnou stručností krásně a jasně takřka před oči staví základní pravidla a cvičení, jichž nezbytně potřebuje ten, kdo chce dosíci dokonalosti

V ZRCADLE SPÁSY VĚČNÉ nejprve jest prostým a každému srozumitelným, potom protkává svou řeč myšlenkami i vyššími, na to v několika kapitolách hovoří o Svátosti Oltářní a posléze mluví k těm, kdož dospěli duchovní dokonalosti

V KOMMENTÁŘI K MOJŽÍŠOVU SVATOSTÁNKU kromě jiných tajemství Starého Zákona Ruysbroeck mysticky vysvětluje všechny věci, které v Bibli čteme o Svatostánku, a dle Vavřince Suria výklad Ruysbroeckův jest hoden, aby byl

napsán literami zlatými, neboť prý obsahuje myšlenky, nad nimiž každému jest se diviti a žasnouti, a přemnoho i takových míst a vět, které jsou s to, aby i srdce kamenná obměkčily k pokání a pohnuly k ctnostem

V knize O JISTÝCH OBZVLÁŠTNÍCH CTNOSTECH jest Ruysbroeck „veskrze zlatý a každému nadmíru užitečný a přizpůsobený: a nikdo nemůže pochybovati, že spisuje toto dílo, těšil se obzvláštní milosti a výjimečnému dchnutí Ducha Svatého“

V traktátě O VÍŘE A SOUDU vysvětluje Ruysbroeck skoro celé vyznání víry koncilu Nicejského a část vyznání víry Apoštolského. Toto pojednání jest plno síly a slohem zcela přiměřeno, srozumitelno každému

Kniha O ČTVERU POKUŠENÍCH jest dílem srozumitelna všem, dílem toliko osobám v duchovním životě pokročilejším, avšak prospěšna každému, neb mezi jiným lze se tu poučiti o tom, co znamená „smrt první“, které jsou všech pochybení příčiny, proč lidé ctností pravých buď neznají, anebo nedbají, o vědě a o svatosti, o tom, jak někteří lidé sami sobě jsou modlami a pod.

V knize O SEDMI STRÁŽÍCH duch Ruysbroeckův „rozplývá se neobyčejnou sladkostí a s podivuhodnou stručností a milostí“ vypisuje tu Učitel Extatický způsob, jakým dlužno ztráviti celý život. V jednadvaceti kapitolách tohoto díla dočítáme se o tom, jak začíti a vésti život dobrý, o tom, jak sloužiti Kristu, o čem rozjímati při Oběti Mešní, o poslušnosti k představeným, jak pečovati o nemocné, o tom,

jak nemocný sám chovati se má, o jídle, o obleku a o jiném

SEDMERO STUPŇŮ LÁSKY. V první kapitole této knihy dovozuje Ruysbroeck, že prvním stupněm lásky jest dobrá vůle. Dílo toto má kapitol čtrnáct, v nichž možno se poučiti o dobrovolné chudobě, o čistotě, o pokoře, o touze, o modlitbě, o díkůčinění, o chvále a dobrořečení, o prvním a o druhém kůru andělském, o vnitřním rozhovoru s Bohem a t. d. Také v tomto díle jest Ruysbroeck „i prostinký i převznešený“

V díle OKRASY DUCHOVNÍCH SVATEB „překonává Ruysbroeck všechnu chválu a všechen obdiv všech“, praví Surius; neboť v žádné jiné knize své, v žádném jiném pojednání nevysvětlil tak dokonale, tak absolutně života duchovního

a kontemplativního. Toto veledílo Ruysbroeckovo obsahuje tré knih a má celkem sto deset kapitol. Začíná větou: Ejhle, ženich přichází, vyjděte mu vstříc. „Okrasy duchovních svateb" nadchnuly podivem všechny mystické doktory. Výkřiky jejich obdivu, pokryté teď hlukem, jenž vystupuje zdola, vzbouzely druhdy všechny ozvěny světa křesťanského. Všechno veliké na zemi dávalo si dostaveníčko v Zeleném Údolí, a osvícení poutníci, kterým se dostalo několik vět, jež spadly se rtů samotářových, odcházeli obtěžkáni svým pokladem, a rozjímali ostatek svého života vzácná a krátká slova, která jim byla pověděna" (Arnošt Hello)

V knize ZÁŘÍCÍ KÁMEN NEBOLI O DOKONALOSTI SYNŮ BOŽÍCH kromě mystického výkladu onoho verše z druhé kapitoly Apokalypsy: „Tomu, kterýž

zvítězí, dám kamének bílý a na kaménku napsané jméno nové, jehož nikdo neví, leč kdo je přijímá", hovoří svatý autor v ostatních třinácti kapitolách o člověku vnitřním, o životě kontemplativním, o rozdílu mezi nájemníky a služebníky věrnými, o tom, kterak se od sebe liší věrní služebníci a přátelé, o tajných přátelích a o skrytých synech Božích, o tom, jaký jest rozdíl mezi jasností nebeské vlasti a mezi nejvyšším jasem tohoto života, o tom, kterak máme následovati Pána Ježíše na horu Tábor a pod.

KRÁLOVSTVÍ MILENCŮ BOŽÍCH v několika prvních kapitolách bude srozumitelno všem, ale znenáhla řeč autorova vystupuje do výše, kde mu mohou rozuměti jenom zasvěcení, to jest takoví, kdož se propracovali k podobným duchovním zkušenostem. „Nelze mi ani vypověděti,

kolik podivuhodného a neobvyklého světla tady září", praví Surius. V osmé kapitole (a všech jest třiačtyřicet) této knihy líčí (graphice depingit) Ruysbroeck příčiny kacířstev a bludův, a kterak lze se z nich vyléčiti a vybaviti: mluví pak tu více duch Kristův než sám autor. Citovaný už Arn. Hello praví: „Ruysbroeck vidí pravdu s hůry a blud z dálky. Jeho nejvroucnější a nejsmělejší inspirace jsou provázeny přesnou analysou, kdež jsou zaznamenány ohnivými tahy bludy, do nichž lidstvo upadne. V Okrasách duchovních svateb, klada proti lživému a nečinnému klidu pokoj pravý a činný, popisuje, rozebírá a odsuzuje kvietismus s takovou přesností a s takovou jistotou v celku i v podrobnostech, že nic by nemohlo býti škrtnuto z této podivuhodné malby, aniž k ní přidáno, kdyby byla vytvořena ku konci století XVII. A zvláště to jest překrás-

né v těchto rozborech bludův, že neoslabují nadšení, k němuž jsou přimíseny. Obyčejně obezřelost jest studená. Zde obezřelost jest žhoucí. Blud jest zprohlédán skrz na skrz, proniknut, do naha vysvlečen, ukázán tím, čím jest sám v sobě, totiž záporem"

PRAVÁ KONTEMPLACE (též: O dvanácti duchovních ženách). Čtyřiaosmdesát kapitol. Na počátku tohoto díla Ruysbroeck „jest všecek božským a spíše zdá se býti některým z duchů Serafických, nežli člověkem; později však sklání se tak řečí svou, aby ho chápali všichni, a nakonec probírá celé utrpení Ježíše Krista. V tomto díle Ruysbroeckově také jsou verše, avšak, dle Suria, nepřeložitelné

SEDMERO LISTŮV, z nichž první jest v našem překladě. Druhý list Ruysbroeckův

psán jest paní Mechtildě vdově, druhdy manželce P. Jana z Kulenborchu, vojína; třetí jeho list psán jest třem šlechticům: P. Danieli de Pess, P. de Bongarden a P. Gobelinu de Mede, mnichům v Kolíně u sv. Pantaleona; čtvrtý jeho list psán jest Kateřině Lovaňské (Leuven), řeholní panně v Mechlíně (Malíně, prov. Antverp). Pátý, šestý a sedmý list Ruysbroeckův adressován jest nejmenovaným paním

DVĚ PÍSNĚ Ruysbroeckovy „vznešeny jsou a nemají chuti jiné, leč božské", praví o nich Vavřinec Surius

SAMUEL, apologie, „dílo slovy stručné, ale váhou myšlenek a užitečností nikterak méně cenné ostatních" (Surius). Ruysbroeck tu vysvětluje svoje mystické spisy a obhajuje se proti těm, kdož jeho díla obviňovali z bludův. Takovýmto pomlouva-

čem Ruysbroecka, doktora extatického, byl především proslulý kancléř pařížské university Jan Gerson, doctor christianissimus. Zajímavo jest, že Gerson obvinil Ruysbroecka z bludu, jejž Ruysbroeck vyvracel. Avšak už Surius dokázal a vytkl Gersonovi, že původních spisů Ruysbroeckových vůbec nečetl, nýbrž obvinil jej toliko na základě jednoho díla, z originálu velmi ledabyle přeloženého . . . Pro ty, kdož umějí lépe latinsky, jest dosti humoru v těchto Suriových slovech: Salva namque Gersonis reverentia, quem et nos ita ut decet, ob eius integritatem ex animo veneramur, tametsi peritus et probe exercitatus fuit theologus scholasticus, sed in mysticae theologiae cognitione ac experientia prorsus nihil habet ad Rusbrochium . . . Quod autem Dyonisius noster tantopere eum (i. e. Rusbrochium) commendat, inde accidit, quod eius scripta per-

legit, atque ea re melius de eis statuere potuit, quam Gerson, qui in lascivam quandam unius tantum operis eius versionem indicit, ubi multa admiscentur, quae author ipse nec somniarit unquam.

„V SAMUELOVI Ruysbroeckově pantheismus jest analysován, zbaven škrabošky, poražen a zničen. Století XVII. a XIX. jsou ukázány předem s bludy, jimž podléhají, a s pravdami, po nichž dychtí" (Arnošt Hello)



S. Diviš Kartusián nazývá Ruysbroecka mužem podivuhodným, od Boha pomazaným a velkolepě vzdělaným a ve své první řeči o vyznavači neveleknězi, když byl uvedl několik Světcův, kteří vysokého vědění svého nabyli spíše svatostí života a modlitbou, nežli studiem a četbou, rozhovořuje se právě o Ruysbroeckovi, poznamenávaje o něm, že ačkoli byl neško-

leným, přece svatostí a prostotou svojí tolik nadpřirozených vědomostí nabyl, ve svém mateřském jazyce (vlámském) tak vznešených a subtilních pravd napsal, že nejslavnějším posvátného Bohosloví professorům tají se údivem dech a veřejně vyznávají, že nejsou s to, aby myšlenkám jeho porozuměli. Také Blahoslavený Tomáš Kempenský v „Životě Gerarda Velikého" vydává svědectví, jak vysoce vážili si Ruysbroecka ti, kteří ho byli poznali. Mravní prvek v mystice Ruysbroeckově osvědčil se jeho upřímnými, prostosrdečnými výlevy o sesvětštění, nebo řekněme o zvětralosti křesťanství, pokud ovšem lidí se týče; potom však zvláště domácím řádem jeho kláštera, jenž představoval bratrské sdružení, ve kterém každý měl stejné povinnosti a stejnou lásku, ve smyslu apoštolském.



Dr. Alfons Neubauer dobře upozorňuje, že dlužno rozlišovati mystiku katolickou od tak zvaného mysticismu, o němž lze se dočísti v tak zvaných Naučných Slovnících, a že tedy mystika Ruysbroeckova nemá pranic společného s „mystikou přirozenou“ neboli „přírodní“, jež hledá své pole v oboru neprozkoumaných přírodních sil; ani s „mystikou daemonickou, při níž se koketuje s mocnostmi pekelnými“, ani s pantheistní, do níž jako do labyrintu zabloudili bratří svobodného ducha a někteří beghardi věku XIV, ke kteréž se druží spinozovský i novodobý monismus, což všecko jsou světýlka jen zdánlivá, bludičky, za nimiž kdo jde, utone v temných a studených bažinách, jestli se zavčas nevrátí. Mystika Ruysbroeckova jest mystika křesťanská, kteráž, na rozdíl od pantheistní, přijímá a uznává základní rozdíl mezi Stvořitelem, a stvořením, ale snaží

se o vroucné sjednocení člověka s Bohem milostí posvěcující. Ruysbroeck sám praví o povaze tohoto sjednocení: „Působnost Boha v nás neuděluje nám s Bohem ani jednotu jsoucnosti, ani jednotu podstaty, nýbrž jednotu lásky. Přece však jsme blaženi, mezi láskou nezměrnou a posvátnou temnotou a černou nocí nesmírnou. A hle, tato černá noc, toť světlo nedostupné, v němž rozjímáme božskou přirozenost. Láska činí, že nás pohlcují propasti a že se odíváme v její moc: tam se ztrácíme, nikoli pokud se týká naší podstaty, nýbrž pokud se týká citu radosti. Neběží tu ani o jednotu přirozenosti, ani o jednotu bytnosti, nýbrž o jednotu lásky. Bytnost Boha jest nestvořena, bytnost naše jest stvořena; tato propast jest nepřekročitelna a rozdíl věčný. Nikdy divy lásky tohoto rozdílu neodstraní, nikdy snubními výlevy nenabude se sjednocení přirozenosti.

Kdybychom zmizeli svou podstatou, zbaveni jsouce poznávání a lásky, byli bychom neschopni blaženosti.“ Ani ve snu mi nenapadá a nikterak nejsem schopen takové opovážlivosti, abych v čemkoliv přirovnával dílo své k Ruysbroeckovu, ale tak mimovolně rozpomněl jsem se tu na jednu větu ze svého Tance Smrti: „Člověk nemůže vyjíti ze sebe, kdyby nevím jak miloval, či kdyby nevím jak nenáviděl, tak jako strom nemůže vyjíti ze své kůry, anebo želva ze svého pláště.“ Co jsme právě byli citovali z Ruysbroecka o sjednocennosti člověka s Bohem, čteme rovněž v díle S. Diviše Kartusiana, ovšem v jiné formě, tam, kde Božského Kontemplatora vysvětluje a tím i hájí: „... Všechno zajisté všemožně připodobňuje se tomu a jméno sdílí s tím, čehož kony horlivě následuje, jako žrouty nazýváme vlky. Zrovna tak o věci duchovní říkáme,

že se plně sjednocuje s tím, k čemuž plnou lne láskou. Láska zajisté přeměňuje milujícího v milovaného, a vůli obou tím, že oba totéž chtějí a totéž nechtějí, jaksi stotožňuje. Proto přítele nazýváme druhým já. Z té rovněž příčiny říká se o tom, kdo přestává vykonávati sobě přirozené a vlastní kony, ba vůbec k sobě přihlížeti, a více se oddává konům přirozenosti vyšší neb aspoň druhé, že mizí, v cosi jiného se přeměňuje a že není už tím, kým byl, jakož praví Apoštol: „Žiju, ale ne už já", a Šalomoun: „Vyvrať bezbožné, a nebude jich." Sem také náleží ono rčení, jímž se nám přikazuje, abychom se umrtvovali. Pomáhaje si takovouto mluvou, Jan Ruysbroeck často říká, že se stotožňujeme s Bohem, že s ním máme jeden život, jednu blaženost, takže kdosi, bera v úvahu spíše povrch jeho slov než myšlenku, píše o něm, že chtěl obnoviti blud těch,

kteříž tvrdí, že rozumný tvor svým k Bohu pozdvižením přechází a mění se v Bytí ideální a nestvořené: což byl hrubý a pošetilý blud, avšak nikdy a v ničem nelze ho přičítati Janu Ruysbroeckovi, vždyť naopak on tak rozhorleně proti němu píše. Nemožno, arci, upříti, že jeho dikce mění se často v proud a má širší rozmach, tak jako dikce i jiných některých Světcův, což se stává silou zbožnosti a lásky zvroucněním"



Když už jsem citoval Arnošta Hella, obávám se, že by bylo nespravedlivo, kdyby v tomto prvním českém překladě z Doktora Extatického nebylo jména Maurice Maeterlincka, který, rovněž jako Hello, Ruysbroecka ctil a Francouzům překládal. Maurice Maeterlinck, mluvě o Ruysbroeckovi, praví: „Přečasto se zapomíná,

že všecka jistota nalézá se jedině v mysticích." A jako Hello, rovněž i Maeterlinck zdůrazňuje filosofickou stránku genia Ruysbroeckova, an dí: „Mnozí rozpoznají snadno, že tento mnich měl jeden z nejmoudřejších, nejpřesnějších a nejjemnějších organů filosofických, jakých kdy stávalo." Jest to vlastně totéž, co praví Hello: „Jako pro svatost dlužno býti člověkem ctnostným, tak pro mysticismus nezbytno jest býti především člověkem rozumným." K čemuž dovoluji si připojiti tento logický závěr: Mysticismus, který není diletantstvím, který tedy zasluhuje toho jména, vylučuje chorobu, v tom smyslu, že jedině hlupák, anebo ničema může jej s chorobou ztotožňovati



Jest prý to výrok Harnackův: „Mystik, který se nedopracuje katolicismu, jest di-

letantem", ein Mystiker, der nicht katholisch wird, ist ein Dilettant. Je-li tomu tak, tu mystik, který není diletantem, nezbytně jest katolíkem, neboť když $a + b = c$, tu také $c = a + b$. Ale v tom případě, béřeme-li onu větu Harnackovu základem, ať nedím za neomylnou pravdu, byli bychom v historii církevní svědky oné hluboké moudrosti, která přiházívá se v rodinách, kde totiž otec chválí rychleji a nápadněji toho ze synů svých, o nějž se více obává; chci říci: dosud žádnému z mystiků-nediletantů nedostalo se čestného titulu „doktora nejkřesťanštějšího", jako se ho dostalo Gersonovi, kancléři university pařížské, ale, jak už jsme naznačili, nikterak to není k hanbě ani Církvi, ani Mystikům, neboť co jest přístupnějším chvále, jest i přístupnějším ohraničení

OBSAH TOHOTO PRVNÍHO SVAZKU PŘEKLADŮ Z RUYSBROECKA PODIVU. HODNÉHO

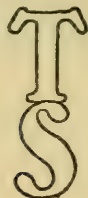
ŽIVOT
A NĚKTERÉ SPISY
DOKTORA EXTATICKÉHO
TO JEST JANA RUYSBROE-
CKA PODIVUHODNÉHO

Přeložil a nákladem svým v počtu pěti set vesměs číslovaných výtisků vydal Jakub Deml v Tasově na Moravě. Knihu tuto upravil a původními dřevoryty vyzdobil Slavoboj Tusar. Knihtiskárna J. Skalák a Spol. v Praze dílo toto v měsíci prvním památného roku MCMXV jala se tisknouti, a již v měsíci únoru téhož roku mohlo vyjíti na světlo Boží. Antonín Malík, knihař v Praze, tuto knihu dle návrhu Slavoboje Tusara do kůže svázal

ČÍSLO VÝTISKU

353

MITTAMUS LIGNUM
IN PANEM EJUS
(JEREM. XI, 19)







Surius, Laurentius
Zivot Ruysbroecka
podivuhodného

